

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HEDIN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 28 FEBRUARI 1915.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

A. Blomberg foto.

Sven Hedin i sitt hem på 50-årsdagen den 19 februari.

SÅVAL HAT SOM KÄRLEK skall ni skörda, tag båda som belöning för egen pliktuppfyllelse", skref bland annat professor Vitalis Norström i sitt lyckönskningstelegram till d:r Sven Hedin på dennes 50-årsdag. Den celebre vetenskapsmannen och impulsive fosterlandsvännen har i rikt mått fått dessa ords sanning bekräftad. D:r Hedin är en stridens man, aningen han med sin okufliga viljekraft öppnar väg för vetenskapens ljus i den fjärran österns oufforskade landområden eller talar

uppräckningens och den allvarliga maningens ord till sina landsmän. Om svenskarne, enligt en skarp svenskkännarens ord äro "ett trögt folk, fullt af hetsigheter", så torde d:r Hedin vara dem lik i så måtto, att han fått hetsigheten, här synonym med entusiasmen och bøjelsen för det storvulna, manliga och dådkraftiga, sig tilldelad, hvaremot trögheten är en för hans rika natur okänd egenkap. — En människa bör väl i främsta rummet dömas efter det goda och stora i sina syften och gärningar, ej efter sina svagheter, och den man, som nu vid uppnådda 50 år är

ligt visat hvad han bär i skölden af stark patriotism och lågande harm mot de många förgörande makter, som vilja taga herraväldet öfver den svenska folksjälen, har också blifvit föremål för en uppriktig hyllning från såväl furstar som folk. Men man har ej mindre hyllat vetenskapsmannen, kulturbärandaren, hvilken gjort stora, döda områden af Asiens karta levande och därmed riktat den geografiska forskningen för evärdliga tider. Vi böra vara tacksamma, att den mannen hör oss till — är svensk! ☺ ☺ ☺ ☺

E. H-N.

Till Iduns läsekrets!

EFTER ETT 27-ÅRIGT MEDARBETARSKAP i Idun, däraf de senaste åtta åren som tidningens hufvudredaktör och utgivare, går jag nu, förmådd af tilltagande sjuklighet, ej minst en väsentligt försvagad syn, att lämna min post i andra händer. Som en bidragande orsak till mitt beslut kanske också får nämnas en länge närd önskan att i större samling och ro kunna ägna mina återstående dagar åt mitt författarskap.

När man som jag har haft lyckan att, under största delen af sitt lif, allt från dess begynnelse få följa och växa samman med ett framgångsrikt ideellt företag; när man i kampdagarna har fått stå vid den oförglömmelige grundläggarens sida; när man under decennier fått samarbeta med förstående och vänfästa kamrater och kring sin tidnings spalter sett samlas våra yppersta litterära och konstnärliga krafter; och när man så därtill från en vidtutgrenad läsekrets i otaliga svenska hem fått röna så mycken välvilja och uppmuntran, så mycket öfverseende med ofullkomligheter och brister — då är det väl ej underligt, om man med vemod möter afskedets dag, med djupt känd saknad, men också med djupt grundad tacksamhet.

Ja, det är detta ord t a c k, som mitt hjär-

ta nu framför allt kräver att få sagdt. Ingen, som känner Iduns historia, skall förtycka den personliga tonen, om jag då först riktar det till redaktör Frithiof Hellbergs efterlevande maka, fru Maria Hellberg, och hela hennes familj, som alltjämt bevisat mig den varmaste vänskap och förtroende. Tack ock, I kära kamrater och vänner inom tidningen, delare af arbetets möda och fägnad, af ljuf och led, ingen nämnd, men alla lika hjärtligt omfattade! Ett vördsamt tack till de många framstående medarbetare, som med sitt snille, sina talanger och kunskaper så villigt och oafslåttigt stödt redaktionens bemödanden och skänkt uppbyggelse och glädje åt dess läsekrets! Ett tack likaså till mina aktade kollegor inom pressen, som, för det mesta med vänlighet och sympati, någon gång med berättigad kritik, behagat beakta min publicistiska verksamhet!

Och så, du Iduns kära läsekrets: trogna prenumeranter, som varit med ifrån början, andra under årens gång nyförvärfvade och bevarade, I svenska kvinnor, I goda svenska hem — ett från hjärtat buret tack till Eder alla! Det har varit ett betydelsefullt kvartsekel för våra kvinnors sociala utveckling, det senaste gångna, och om det i någon ringa mån för-

unnats mig att, genom mitt arbete i "deras egen tidning", bidra till framryckningen mot de rättvisans och rättfärdighetens mål, mot hvilka våra systrar blicka, så vill jag räkna det som mitt lufs bästa vinning. Det har då skett i kraft af Eder egen outtröttliga medverkan och Eder mildhet att mera se till den redliga viljan än till den bristfälliga förmågan.

Och sedan nu detta är uttaladt, hvad återstår mig väl mera än att säga f a r v å l och gå! Jo, ett — och det en nog så betydelsefull sak! Det är i de allra bästa händer, de mest erfarna och skickliga, som nu Iduns ledning lägges, i och med att min mångårige redaktionskamrat herr Ernst Högman tillträder hufvudredaktörskapet. Ingen är bättre än han förtrogen med tidningens traditioner, ingen bör bättre kunna föra dem vidare och än ytterligare utveckla dem. Må då all den välvilja och det förtroende, hvarmed Iduns läsare under de gångna åren gladt och hedrat mig, i rikaste mått komma äfven min efterträdare till godo, och må lycka och framgång ständigt följa vår kära tidning på dess vägar!

Stockholm i februari 1915.

JOHAN NORDLING.

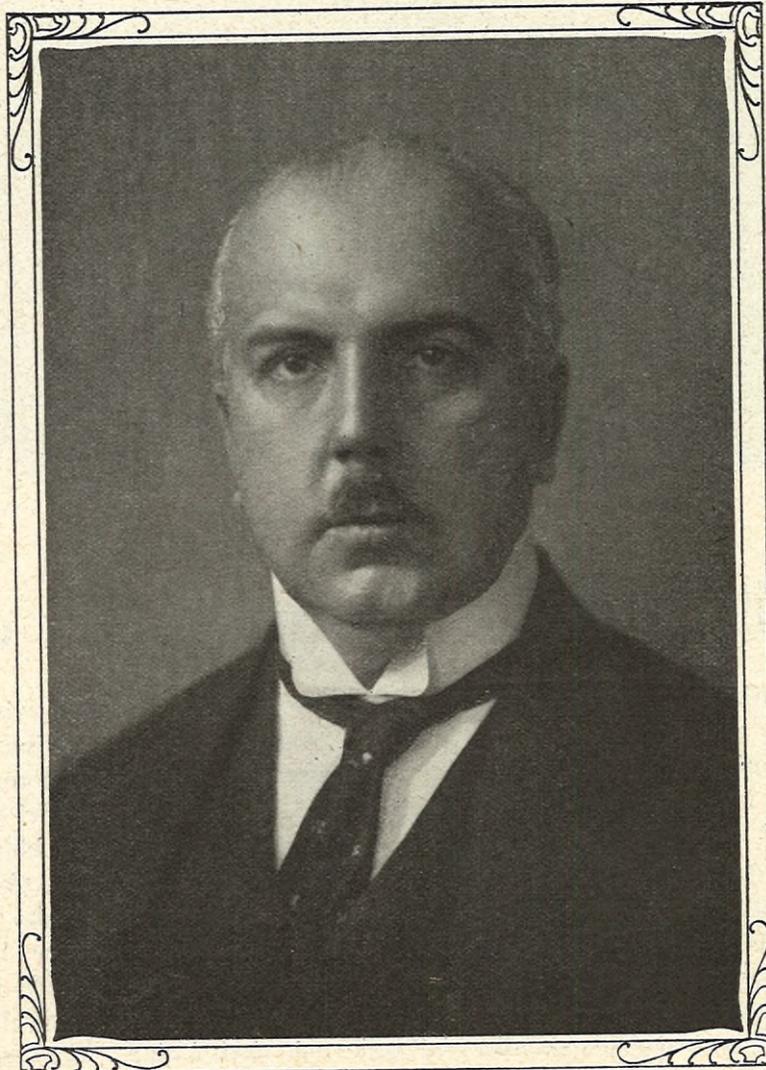
*

MIN HÖGT AKTADE FÖRETRÄDARES afskedshälsning till Iduns läsekrets nödvändiggör för mig, hans utsedde fortsättare af tidningens ledning, att tillfoga några ord.

Under den tid af sexton år, som jag haft äran att i egenkap af medarbetare vara knuten vid Iduns redaktion, har det förunnats mig att äga för ögonen två inspirerande exempel i fråga om talang, kraft och hängifvenhet vid tidningens redaktionella skötsel, nämligen företagets oförgätlige skapare, redaktör Frithiof Hellberg, och samtidigt samt efter hans död och tills dato den nu afgående hufvudredaktören, författaren hr Johan Nordling.

Djupt känner jag dock tyngden af det ansvar, jag åtager mig, då jag nu går att fortsätta och, så långt mina krafter förmå, bringa till vidare framfärd de traditioner, som utgöra tidningens bärande grund och i hvilka dess bästa syften ha sina rötter.

Den ledandes sträfvan blir emellertid ringa utan bistånd från de fria medarbetarkrafterna af olika kategorier, hvilkas ideella insatser äro en tidnings befruktande flöden, och utan stöd i läsekretsens sym-

JOHAN NORDLING.

pati och den allmänna opinionens välvilja. Under hänvisning till min företrädares afskedsord härofvan vågar jag därför vördsamt anbefalla mig hos Iduns alla främjare i förhoppning, att de hädanefter som hittills ville ägna tidningen sitt kraftiga stöd och sin värmande gunst, på det att den, så långt möjligt är, måtte kunna fortsära att fylla sin viktiga uppgift som den svenska kvinnans och de svenska hemmens speciella pressorgan.

Stulligen är det för mig en hjärtesak att nu, i vaktombytets vemodiga ögonblick, inför Iduns läsekrets bringa min hittillsvarande chefredaktör och alltjämt förblifvande vän Johan Nordling ett djupt känt tack för de många årens för mig behagliga samarbete, ett tack för hans i alla skiften lika varma kamratkänsla, för hans aldrig tröttnade välvilja och intresse för min person. Hägkomsten af detta vårt samarbete skall troget följa mig, under min blifvande sträfvan att bygga vidare på det verk, han så förtroendefullt lagt i mina händer.

Stockholm i februari 1915.

ERNST HÖGMAN.

Tyngdens ande.

AF ANNA LENA ELGSTRÖM.

(Forts.)

ÄVEN VI LÅNGTADE EFTER vidderna, efter att få söka oss vår väg ut till dem — slå ned hindren och slå ut famnen mot gränslösheten, känna saligheten af att den är vår, vår rättighet, vår skyldighet. Ty icke kan det väl vara riktigt sant det vårt hårda lif försöker lära oss: att vi äro för litet värda för att alls ha skyldighet till något värdefullt! För små för storheten, för frångsjalade för vidderna?

O, nej, det är icke möjligt. Då äro vi ju hemlösa!

O, Gud, o, Gud, äro vi verkligen för små för att växa!

*

Om så är eller icke är — hvem har någonsin mått måttet af dens grämselse, som på förhand utan rannsaking vet sig dömd till underlägsenhet och underkastelse, till att hålla sig stilla och se andra stiga uppåt. "Hvar och en på sin plats," säga de — de däruppe. Aldrig andra än de. Eftersom de kommit dit, tro de att en på förhand bestämd plats sedan tidernas begynnelse finnes för hvar och en. Det skulle jag också tro, om icke alla långtade upp. Ju lägre ned, ju högre längtan. Och så länge borde vi också få försöka — icke bli stäckta från början! Så klaga vi, trälarna, som äro till för att bilda lifvets underlag, vara trappsteg för de andra, de högre varelserna, göra det möjligt för dessa att ostörda skrida mot högre mål. Mot docentur, lärostol och större lön i min högre varelse, min makes fall. Det är därför jag är till — anser han. Jag skulle önska det vore för något större jag arbetade och ödde mina krafter. Ty att med våra små inkomster föra ett så pass stort hus som min mans ärelystnad och sträfvan efter nyttiga relationer gör nödvändigt — det är ett ganska stort konststycke, tar mycken tid och skarpsinnighet i anspråk. Lysa utåt — gnida och spara inåt — sitta uppe natten genom och vända barnens kläder för att få råd att ha en extra rätt till hans nästa herrmiddag — det är de minsta konsterna, han fordrar af mig. Och jag lyder — är för trött att sätta mig till motvärn — hjulet har tagit mig — trampkvarnen behåller mig fången — fåligt sitter jag här och stirrar blott på min almanackas siffror — det dyrbaras flyktande.

Jag ser på mars månads svarta vardagar och fem röda hvilodagar, sex med Marie Bebedelsedag.

"Kalfstek" står det på den dagen. "Tunga, biff, får i kål", fortsätter det så i mariginalen. Jag har dåligt minne och vill kunna kontrollera slaktarens motbok, hvilken jag ibland misstänker vara felaktig — köttet går till allt för mycket, tycker jag. Men denna vecka är gudskelof klar — jag har nyss fått en half gris från mitt föräldrahem. "Gristek till söndag, kall till måndag", skrifver jag i mariginalen, "fläskkottletter tisdagen och rebbensspjäll med rödbetssallad till onsdagens herrmiddag, då universitetets största matvrak gästa oss. Det äcklar mig att laga mat åt dem — det äcklar mig att bara tänka på dessa välfödda bleka gestalter. De kyssa mig på hand och kyssa i andanom grisen. De gilla min matlagning, men då jag vill tala om något, som ligger mig om hjärtat, slå de bort det på sitt brutalt godmodiga öfersittarsätt.

— Kvinnor kunna icke tänka — det är de-

ras åsikt — de böra använda sina läppar till kyssar och icke till tal, säga de, och fortsätta att i hänförda ord skildra genomsnittsmannens och sitt eget ideal af kvinnan — mannens rebben och släktets vagga — den ljufva, grymma, nyckfulla, hjälplösa gåtan, fresterskan, det eviga barnet, rankan som slingrar sig kring ekens starka stam — allt adresse-radt till mig — trötta, utarbetade, sammanbitna varelse, som sitter tyst och ler därvid — ler kvinnans vanliga, vemodiga, öfverseende löje och tänker kvinnans vanliga tankar i ensam bitterhet. — Hvarför? Hvarför alltid dessa kovenantella skållalsideal — ett dekorativt karamelltryck, en sminkad dockmask öfver medvandreskans allvarliga drag, som undrande vändas mot samma evighet som deras egna? Hvarför något ideal alls? Hvarför icke se oss sådana vi äro — stridskamrater, lifskamrater, dödskamrater? Utan att fordra och dekretera — utan på förhand färdiggjorda dogmer. Men sådana ha visst männen om allt. Ätminstone de briljanta, framgångsrika unga män, hvilka utgöra hufvudparten af min akademiskt välturade och pedantiske makes umgänge. Han och de — alla tyckas de födda med a-priori-föreställningar om allt likaväl som med armar och ben. I likhet med Plato tro de på en sorts andlig tyngdlag, en från begynnelsen gifven idémedelpunkt, till hvilket allt med naturnödvändighet graviterar. Och denna lag, denna medelpunkt utgöres för dem af högerpartiets program. Efter den är deras gemensamma lifsåskådning noggrannt inrutad i ett bestämdt antal begrepp — jag kan räkna upp dem i nummerföljd: Klass-skilnadens nödvändighet, kvinnans underlägsenhet, kapitalets härskarrätt, den hälsosamma hårdhetens och disciplinens välsignelse, blödsinnet af för mycken humanitet, krigets luttrande inflyande o. s. v. — och den världsbild jag får ur det hela tyckes mig lika artificiell som deras kvinnoideal nyss.

Ty i bägge fallen är ju det rika, skiftande lefvande snört i dogmer, tankarna i tankeformer. Deras värld är färdig, stelnad. Bokstafven som dödar, — det mekaniska upprepandet, hvilket förslöar — orörlighetens, tyngdens ande håller dem fångna. Åh, jag känner nog igen den djäfvulen — vane-djäfvulen, som äter upp lifvet, som smular sönder det mellan formerna — slentrianens, egoismens makt öfver själarna.

*

Det var herrmiddag i går igen och samtalet kom in på några proletärböcker, deras författare och de människor de handlade om. Det var så egendomligt höra de själfbelåtna, säkra, kulliverade rösterna afhandla dessa brinnande, af medkänsla blödande böcker om arbetande och betungade — sådana som jag. Jag satt bredvid och hörde på och undrade öfver hur lätt dessa lugna, akademiska herrar affärdade vårt problem, hvilket dock satt två så stora rörelser i gång i världen som kvinno- och arbetarfrågan — undrade öfver hur lätt och lugnt de taga allt — för lätt och lugnt för att verkligen förstå något, tyckes det mig. Filosofien t. ex. är för dem icke en brotning på väl och ve mellan själen och den främmande världen omkring dem — en kamp för att aflocka lifvet lösenordet till evigheten. Nej, filosofien är olika skolsystem, lärosatser, afhandlingar, ja, ofast icke ens det, utan blott examina, kandidaturer, polemik. Likaså litteratur — allför partiskt och personligt sedd och därför likgiltig — neddragen till ett lägre plan, där dikter icke längre äro rop ur hjärtat, den

uppflammande lågan af en tillvaros ständigt brinnande hemliga eld, utan endast utgöras af en samling motiv, hvilka de skrifva afhandlingar om och först därmed ge värde. Allt i konsten blir sålunda handtverksarbete, sinnrikheter, hopsnickrade med lika kallt hufvud som det hvarmed de sönderdela och analysera dem. Framträder en konstnär med ett nytt ord, fundera de — icke öfver det nya, utan öfver hvarifrån han fått det. Och ha de funnit eller trött sig finna relationer, ursprung och påverkan bli de först nöjda — det tycks som förringade detta saken själf i deras ögon. Och det är som önskade de få den så liten som möjligt — allt så litet som möjligt — för att få lugn och ro. Går det icke på annat sätt, försöka de med hån, som nu på tal om dessa böcker. De trygga, breda skrattsalfvorna skallade, då min man formligen slet sönder dem och deras författare i ett längre anförande, sprudlande af öfverlägset hån och okynligt välbehag öfver alla de kvicka och giftiga saker han lyckats få sagda. Alla höllo med och alla hade sitt ord att lägga till om märglöst blödsinne, känslöfrosseri, ihålig humbug eller i bästa fall lättköpt och onödigt medlidande med undermåliga individer. Med sådana mäna de alla som misslyckats — alla fattiga och undertryckta. Ty eftersom det bestående är bäst och allt så väl ordnad, att just intet behöfver ändras, finns ju knappast någon som lider oförskyllt. De människor det går illa för äro själva saker till sin olycka — felet ligger i någon hemlig eller uppenbar skavank hos dem, men ligger alltid där. De äro en sämre sorts ras, på förhand dömd till undergång — hjälp är borikastad på dem. Tvärtom bör kampen för urvalet göras svårare, så att det döende må dö snart. Så talade de, tagande Nietzsche till intäkt för sitt kortsynta öfverklasshögmod. Fortfarande tyst hörde jag på en stund. Jag kände författaren, som de hänade — en arbetande och betungad äfven han, en i deras ögon misslyckad — jag visste att han just nu låg mycket svårt sjuk. Jag tänkte på honom och alla de andra kämpande, där de arbetade sig fram genom sina svårigheter och sin ensamhet — fram till sin svåra och ensamma död. Och jag sade mig — mitt hjärta ropade: De komma icke ihåg att det är lefvande de håna och döma, som vore de själva gudar, utan människor — medmänniskor, som strida mot tillvarons gemensamma faror och väldigheter.

Men vid den tanken blef det mig så särskildt motbudande och smått detta inskränkta öfvermod, detta okänsliga, okunniga gyckel, att jag för en gångs skull upplät min mun och svarade dem, fastän stapplande af blyghet. Ty de ta mig ju aldrig på allvar — emedan jag är kvinna, blir jag behandlad som ett omtydligt barn, hvilket intet vet om lifvet. De förstå icke, att just därför att jag hör till deras släkte, hvilka bära bördorna, föda barnen och tillsluta de dödas ögon, vet jag mest om tillvarons verkligheter. Jag har lefvat — icke deras brokiga, handelsrika, omväxlande lif, som icke känner till andra sorger än ärelystnadens, annan fruktan än den att göra sig löjlig — nej, ett mycket svårare — en kvinnas, som blott en kvinna kan har jag tegat och tålt. Allt det tunga, enformiga, otackade, osedda arbetet har varit mitt, de långa trötta gråa dagarna, de bleka ångestfulla nätterna! Jag har vakat vid sjukbäddar, jag har kämpat mot döden för mina barns lif, och då jag födde det sista,

Låt kemiskt tvättfa Edra bal och supédräckerhos och Ni blir belåten

Örgryfte Kemiska **KLIPPAN** *Specialiteter: Finare Post-, Skrif-, Kopier- och Tryckpapper samt kartong.*

Ivått- och färgeri Aktiebolag Göteborg *Modernaste Finpappersbruk.* *Iduns textpapper tillverkas af Klippan.*

stred jag för egen räkning. Jag har skådat ned i djupet under tillvaron. Det stora mörkret finns sedan ständigt i mitt hjärta, dess dofva brus hör jag alltid genom hvardagslivets sorl — jag förgäter aldrig hvad som finnes djupt under tillvarons lugna, trygga yta.

Men männen — sådana män som dessa — de trampa den på väg till sina ämbetsverk och middagar och tro att blott den är verklig — att världen är lika liten som de själfva, lika inskränkt enkel och rärlinjig — så väl iordningställd att upprorsanda blott är disharmonisk brustenhet, sjukligt själfsvåld — medkänsla endast bristande jämvikt, billig idealism, sentimental gråtmildhet. — O, Gud förlåte dem! ropade mitt hjärta. De glömma sorgen och döden, allt det hemskt oväntade, det förkrossande öfvermäktiga, i den tillvaro människorna fått som sin första och sista möjlighet. De minnas icke all kärleks elände, all förgänglighets nöd, allt det tyst tragiska, det sorgset storvulna i de små bräckliga lefvandes hårda, väldiga lif. — O, lägg icke sten på börda, stapplade jag fram, var litet varsammare, icke så hastiga med domarna — skona — försök förstå — tänk på att det är eder broders korta, dyrbara tid på jorden ni förbittra. Ljuda än hans ord illa i edra öron — de äro dock hans lilla försök att lösa sin egen underliga gåta. Förvirra honom icke, gör honom icke än sorgsnare, se på honom likt äldre bröder, om ni tro er visare. Och äro ni så visa, att ni anse ingen lösning finnas, så haf dock lålamod med den, hvilken ännu söker. Törhända kommer er visdom af en för liten själ. Törhända har den värld varit frång, som så hastigt blifvit genomsökt, och ni alltför snart funnit dess medelpunkt i edra egna icke nog ödmjuka sinnen. Ni äro så rädda att icke vara skeptiska nog — utom mot er själfva, kanske. Ni gyckla med oss, som trott oss finna lifvets försoning i all-vänskapens, all-förståelsens vemodiga, själföfgrömska löje. Ni kalla den lösningen billig! Hvad veta ni om dess pris? Veta ni om icke er hälsosamma hårdhet är billigare, om det icke är svårare att gå från sig själf, sin ro, för att lida andras kval än att bekvämt sitta stilla och döma. Eller veta ni om det icke är så lätt att tro människor om ondt, därför att det ger en ursäkt att vara hård — att tro dem om humbug för att fortast komma från dem och hvad de ha att säga. Ack, minns, bad jag, att oförstående, kärlekslöshet, ja, bara likgiltighet är ett Judasbrott, är synd mot den Helige Ande — en så stor, svår och fruktansvärd sak är lifvet. Ty hurudant det är på ytan, hur fulligt, föraktligt och misslyckadt det än synes — dessa ting äro dess grund i själens djup — ensamhet, hjältemod, men först och sist bäfvande andakt inför det okända målet. Vårt mål — allas, allas, små eller stora, lyckliga eller olyckliga, förnedrade eller upphöjda — alla, alla äro vi medvandrare — kamrater i det stora. Så vörda det! ropade jag ut, akta det i alla och enhvar. O, var litet mera rädda om hvarandra. — Känslösvall! svarade de leende. Pjunk och pjoller, passande blott för kvinnors och poeters blöta hjärnor. Jag såg på dem, men sade intet mer, log blott jag med. Vi kunna ta mot smädelsorna som ett aretecken, vi parior, kvinnor och skalder, där vi stå, älskande, ödmjukt offrande och tjänande det stora lifvet — stå där som dess egen symbol — det växandes, vardandes, gränslösa, lefvandes princip gentemot allt afslutadt, färdigt, förhärskande, stelnadt i orörlig själfviskhet, i högmodigt

själfändamål — härskaranden — förtryckareanden — allt godtyckes ande. — O, tänkte jag med knuina händer, förr än den anden krossas med alla de falska gudar och ideal den byggt upp, förr än männen med sina hårda, högmodiga sinnen lärt sig älska lifvet — icke för framgångens, icke för ärelystnans och rikedomens skull — nej, ödmjukt och naket blott för dess egen — förr ljusnar icke tillvaron.

Och den är ju vår blott en gång. Den gången skulle väl hållas oändligt dyrbar. Men i den värld af falska sken, männen skapat äro de ju mot oss, som hade vi tusen lif i stället för ett. Så slösa de med dem — i sina krig, för sina eröfringars skull, till offer för sina konstgjorda ideal, till slaktoffer för nationalitetsidéens, hjältemodets, krigareandans, ras-högfärdens ihåliga illusioner låta de detta ousägliga, oskattbara förrinna, som vore det intet. Ack, hela deras ekonomiska kultur och allt deras framåtskridande är icke värdt ett enda litet barns lif. Vi veta det, vi mödrar, som föda dem och lutade öfver vaggorna tyst speja ut mot oändligheten. Vi veta att lifvet är till för människornas skull och människorna för evighetens.

O, ve er, ve er, hvad göra ni med det Heliga! För lögners skull förråda ni det. Ve, ve!

Jag har ju aldrig kring mig andra män än representanter för denna hårda, öfvermodiga, rationella anda. De bli liksom en symbol för mig på allt jag tryckes af och hatar. När jag ser på dem, dessa min mans vänner, som han är så lik, där de sitta med sina långa, styfva nackar i de höga kragarna och sina artiga, släta, liksom tillknäppta ansikten, med likgiltiga ögon, hvilka lugnt och välbehagligt se ned på allt, då gripes jag ofta af en brinnande, vanmäktig, sjuk vrede. Det är för en sådan som de, ropar det inom mig, för en styf korrekt tjänsteman, rakryggad och formell, utan annat mål i lifvet än att göra karriär, som jag gifvit upp mitt mål. För en själ utan eld, kall och öde från begynnelsen, har jag offrat min egen andes glöd, tills jag nu är blott aska. Hans lif har icke mycken mening, men mitt, som uppoffras för denna meningslöshet — hur ännu mycket intigare är icke det. Och jag har födt honom barn, utbredt hans negativa släkte — vanefolket. Ty de äro gossar, de äro redan lika honom, de gå i samma slags skolor som han — drillanstalter, hvilka på några år stöpa om alla väsen i samma trånga form. De äro redan små själfbelåtna borgare med betygsambition och auktoritetsstro och ha snabbt tillägnat sig förakt för underklass och "jäntor" samt rädsla för att icke vara korrekta. De skola växa upp till samma slags ämbets- och tjänstemän som dem jag ser min leda på omkring mig och likt dessa herrar skola de finna denna värld styrd alldeles som den bör vara — af dem. I på förhand gifna former komma de att låta sina och andras lif gå förlorade som deras far låtit sitt och mitt. Men liksom han skola de aldrig märka annat än att allt är som det skall vara och tillvaron en angenäm historia, bara man icke tar den för seriöst. Redan nu märker jag deras fars spefulla, öfverlägsna löjesglimt i deras ögon, då jag någon gång försöker tala till dem, hjärta mot hjärta — som förr. Ack, för så länge sedan att jag knappast kan tro det — så fjärran att jag gråter, gråter i en moders tysta, undrande sorg. Ty vi kunna ju aldrig glömma det barnen aldrig komma ihåg — att deras hela värld en gång varit vår famn.

(Forts.)

Hästens "Jag anklagar".

ET VAR GNISTRANDE KALLT, och en hvass nordan hven om öronen och nöp i kinderna, så det var, som om skinnet skulle svida af. De flesta fönster gata upp och gata ned voro öfverdragna med en tjock isskorpa, och köpmännen tyckte ej det lönte sig längre att försöka fina upp de stora butiksfönstren med sprillampor, fotogenkök och dylikt. Inte var det många, som lockades att titta in på den fresande grannlåten, och stannade någon, så blef det bara för ett ögonblick, innan nyfikenheten och köplustan fröso bort. Människorna, som vågade sig ut, hade en fart i sig, som om de lekte storstadslif, och det var den hiskliga kölden, som vållade det, men visst icke någon otrohet mot stadens traditioner, som fordrade ett långsamt och värdigt skridande fram genom jämmerdalen.

Utanför stationen stod en mjölkvagn med en massa stora och små flaskor på. Drängen syntes inte till. Han var väl inne på "godset". Och hästen stod där och såg öfvergifven ut. Den hade ett fint hufvud och höga, smala, spensliga ben — några droppar arabblod, det var tydligt. Säkert hade den många slags erfarenheter bakom sig, ty den hade den där resignerade minen, som säger, att man sett bättre dagar och bjuder till att göra det bästa möjliga af det som är.

Han vände sakt på hufvudet och frustade ut en tjock rök genom de stora, vida näsborrarna. Den blåste rakt i ansiktet på en kvinna, som kom i rask fart gatan framåt. Hon var klädd i en enkel pälsmössa och en mycket luggsliten kappa. Det var en viss ödesfrändskap mellan henne och den gamle hästen, sade hon sig, när hon mötte blicken ur de melankoliska ögonen, hvilka pupiller envist sökte fasthålla hennes bild och långsamt följde henne för hvar steg hon tog.

Hon hade också sett bättre dagar, och hennes förhoppningar om lifvet hade stigit högt mot skyarna. Men så dog mannen, och hon blef en brödanskaffningsmaskin för de tre piltarnas skull, som behöfde så otroligt mycket af detta lifvets nödtorft, innan de kunde få duka ett bord för sig. Hon hade därför lagt sig hårdt i selen och tyckte, att remmarna skurit märken i henne, liksom i den gamle hästen framför mjölksurran. Den staden, där det gafs henne bröd, hade ingenting annat att bjuda henne. Inga vänner, inga släktingar, ingen sympati. Hon gick för raskt. Hon låg i för hårdt. Hon hade mycket om sig, som icke var kvinnligt, tankar nämligen, som ej gillades af staden. Och därför var det något aparte med henne, och för att icke själf slutligen tro detta måste hon underhålla en rätt liflig korrespondens med vänner och fränder, själsfränder i andra hörn af landet, där man icke ställde sig så osympatiskt mot dessa hennes egenheter.

Brefven måste hon vanligen skriva i flygande fläng mellan barnens kvällsvard och nattågets afgangssignal, och därför såg man henne rätt ofta störta gatan framåt med ett eller par bref i handen — liksom den här kvällen.

Det var icke så sent, och därför stoppade hon brefvet i lådan och inväntade ej fågel, svängde på klacken och rusade tillbaka samma väg som hon kommit. Men hästen släppte henne icke ur sikte. An en gång frustade han ut en väldig ångpelare mot henne genom sina vidt uppspärade näsbor-

IDUNS KOKBOK

AF
ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — — — —
Den har redan utgått i öfver 25,000 ex.
Pris: Kr. 5:50 inb.

Mattor

Linoleum 200 cm. bred 3:25, 3:75, 4: —.
Linoleum genombr. 200 cm. bred 5: —, 6:50, 7: —, 9: —
Äkta Orientaliska, Kidderminster, Bryssel och Schagg i alla storlekar, sednaste nyheter.

4 St. Nygat. — OSTERLUND & ANDERSONS A.-B., STOCKHOLM. — Hötorget 11

rar, och därmed tvang han till sig hennes uppmärksamhet.

Hon stannade, och då hände det.

Hästen gruffade.

Det började som en gurgling långt nere i halsen. Sen kom det några korfa, föraktliga urf, hurf, urr, rrr. Så ruskade han på hufvudet. Så gungade han med det upp och ned. Slutligen vidgade sig hela den magra bålen och han utstötte en djup suck.

Hon klappade hans fina, mjuka mule och pratade med honom.

"Du känner dig öfvergifven och ledsen, din lilla stackare, och tror dig vara den ende i världen i det fallet, liksom jag. Du fryser, din arma krake. Hvem gör inte det i dag? Inte kan jag stanna här hos dig och hålla dig sällskap. Jag har ju min gamla, tunna kappa på mig för att spara den nya, och jag kan ju inte stå här och förkyla mina barns moder. Inte kan jag ge dig den gamla kappan, ty den skulle icke skyla mycket af din stora corpus. Inte lönar det sig att jag söker upp drängen och klagar din nöd för honom. Han kommer naturligtvis att säga, att han inte kan hjälpa, att han får vänta på Anderson och Anderson på Petterson och Petterson på någon annan, och du får vänta på dem allesamman. Han tänker nog köra, så snart han kan, kommer han att säga. Nej, här finns absolut ingenting för mig att göra."

Hon gaf honom en afskedsdask på hans skälfvande lår och satte af som en pil, för att han inte på nytt skulle taga upp samtalet. Hon hörde i alla fall hans knotande urf, hurrr, och hon kände hans blick i sin rygg, och när hon vände sig om i gathörnet, innan hon svängde in på nästa gata, såg hon honom stå mest dubbelvikt, för att hans ögon skulle kunna hänga fast vid hennes bortilande gestalt.

Skulle hon vända om till olyckskamraten?

Nej, hon måste vara förståndig. Natten var nog lång, men strumpkorgen var rustad med ännu större dimensioner i förhållande till den, och hålen sedan, hurf — hon kunde också gruffa.

Men då stoppnålen rusade ut och in öfver de där hålen, blef den som en taktpinne, ledsagande hästens gruff. Den sorgsna, envist förföljande blicken gaf henne ingen ro. Hon måste lyssna till hvad hans förebrående, nästan artikulerade språk hade att förtälja henne.

Som t. ex. så här:

"O, du fria människobarn, du i dina tyranniska instinkter bundna människobarn, som lägger tygel och betsel på min ädla släkt! Kan du inte begripa, att när du tagit ifrån mig alla mina fri- och rättigheter, så har du i och med detsamma belamrat dig med alla de skyldigheter mot mig, som eljes jag själf skulle svarat för. Nu är det du, som skall skaffa mig föda och husrum. Du skall motionera mig, så att jag icke står och får spatt i benen. Du skall passa på mig, så att jag icke spränger muskler och senor, när jag bär dina bördor. Du skall sätta hatt på mitt hufvud, när du i högsommartid låter mig stå i stekande solsken och nekar mig att gå bort och ställa mig i skuggan. Men det är också sannerligen din skyldighet att hålla mig varm, när kvicksilfret kryper ihop af köld, så man knappt kan hitta det i termometerröret. Tycker du, att det är mänskligt att låta mig stå staty och inte ens lägga ett täcke öfver ryggen på mig. Det är som om blodet fröse till is i mina ådror. Det är alla utsikter, att jag får lunginflammation och dör eller att jag verkligen blir en rimfroststaty till åminnelse af din godhet och barmhärtighet! Men skulle jag än lyckas slå mig igenom, så kan du ge dig kafften på att

jag blir gammal och stelbent i förtid af reumatisk värk och annat ondt, när du handskas så med mig. Tror du, att jag är som älg och ren i förmåga att uthärda frostjättarnas lek? När du haft mitt släkte många många tusen år i skydd af tak och väggar, så har du minsann förändrat hela vår kroppskonstitution, så att du lurar dig, om du räknar med oss som med rena naturbarn. Nog är det mest afvisidorna af den välsignade kulturen vi smaka, men det är i alla fall tillräckligt för att ha gjort oss bortskämda."

Den djupa sucken afbröt hans tal, medan hon trädde en ny strumpfot öfver handen.

"Du din lilla stackare," fortsatte det, sen nålen på nytt kommit i gång, "som bara har två ben att gå på, men rör du inte dem som trumpinnar bara för att hålla dig varm och komma fort hem. Jag har fyra ben att springa med, och Vår Herre har just lagt min bästa förmåga i dem, så att finge jag bara rå mig själf, så skulle jag vara mycket varmare än du i din gamla luggslitna kappa. Men får jag det. Jo, pytt."

Han blef skämtsam och satirisk.

"Tänk om jag skulle ta mig en munter hopsavals på den här idylliska lilla piazzetan! Hvad skulle det icke bli för ett kattrakande! Då skulle minsann drängen få fötter under sig. Och som han skulle svärja och väsnas. Fruntimren skulle springa och skrika som om elden vore lös. Barnen skulle komma rännande från alla väderstreck, så man skulle knappt kunna låta bli att trampa på dem. Polisen skulle komma sättande med en stämning på husbonden, och alla drängar i trakten skulle befallas att binda en rem om benen på sina hästar, så snart de gå ifrån dem, om det så bara vore fråga om att slänga in en mjölkflaska genom en boddörr. Urf, hurf."

"Ynkliga, föraktliga människor, som aldrig länka längre än näsan räcker, och därför aldrig länka på andra än er själfva! Vill ni åka fort, så nog tusan — förlåt, men jag hör mest aldrig annat än svordomar — så få vi nog springa, så vi drypa af svett. Men när det så behagar er, så måste vi

NÄR?

"Jag känner inga partier.

Jag känner tyskar blott."

Så flög en väldig lösen från tyske kejsarens slott.

Tappra voro de alla, trogna intill blods.

Kulor och granater, det var den kost, som bestods.

Men hela världen bidar en annan märkesdag. Då ljuder ett högre kungsord till vatten och arkipelag:

"Jag känner endast bröder, och allas väl är mitt."

Gudomliga sol och visdom, när varder väldet ditt?

AMALIA BJÖRCK.

hur länge som helst stå staty i stekande solsken, i plaskande regn, i lindrande frost — det kvittar er lika. Uff! hurf!"

Ack, den där vemodiga, trötta, uttråkade sucken.

"Kan du inte begripa, att du skall lägga ett täcke öfver min svettiga rygg. Kan du inte begripa, att du skall skicka polisen på dem, som icke vårda sig om sina plikter mot sina djur."

Hästen promenerade sig ifrigt i hennes tankar också sedan hon öfvergifvit strumpkorgen och krupit i säng. Ja, hon fick icke fred för honom, förrän hon stigit upp, gått efter papper och penna och skrivit ned hans gruff. Och hon lade in berättelsen, som lydde ungefär så här som denna, i ett kuvert och stoppade det följande dag i den breflåda, öfver hvilken det stod "Grönköpings tidning". Och "Grönköpings tidning" använde den som spalfyllnad, men det tog mycket illa på ett och annat håll. En hästpatron blef så förargad, att han skref en lång artikel, däri han riktigt allvarsamt gruffade på henne för att hon lade sig i hans fack. Han gjorde sig så kvick han kunde, och det var då inte mycket, men viljan var god. Och många förstodo honom och voro glada åt hans syn på saken, ty deras förstånd och hjärta voro af samma kaliber, och de voro belåtna att slippa bråka med hästtäckten och pjosk, som bara spillde minuter, långt trefligare använda på krogen eller innanför handelsmannens disk.

Men andra togo saken på ett annat sätt och sade till sig och sina själsfränder: "Kära, låt oss ställa det bättre för våra hästar. Vi ha också en husbonde, och Han kommer nog att lyss till kreaturens suckan, när Han skall undersöka vår facit i världens stora räkenskapsbok."

När jag nu gräver fram den här historien ur Grönköpings arkiv, så har jag en bestämd afsikt därmed — det är klart.

Naturligt är, att de slitna och ensamma och öfvergifna bäst förstå hvarandra, liksom alla de, som må godt på lifvets solsida förstå hvarandra. Därför är det icke underligt, att en fattig och tunnklädd kvinna förstår djurens lidanden i vinterköld och snöiga vindar bättre än den ljocka patronen, instoppad i en hel massa fodral af ylle, skinn och pälsverk. Men vi människor ha alla fått den gudgåfvan fantasien, och tack vare den kunna rika och fattiga, lyckliga och olyckliga, de lidande och de af lifvets välfärd och glädje njutande förstå hvarandra. Tack vare den kan en människa sätta sig in i en situation, som verkligheten aldrig kommer att försätta henne i. En välmående kroppshydda, dyrbara kläder, ett rikt dukadt bord och andra goda förmåner kunna därför aldrig ursäkta någon människa på jorden för liknöjdhet och tröghet i att fatta nöden bland människor och djur. Icke heller kan det ursäktas med okunnighet och tanklöshet, ty i vår tid, då så stora skaror af samvelsmänniskor göra styft arbete med att väcka hvarenda trög och slumrande själ, kan ingen undgå att se, för så vidt han icke med stora ansträngningar tar sig för att blunda

En oerhörd mängd nöd måste vi se, utan att det står i mänsklig makt att hjälpa den. Så mycket mer måste det vara en hjärtesak för oss att icke försumma ett enda tillfälle, då vi kunna hjälpa. Och sådana tillfällen äro att lägga ett täcke öfver ryggen på vår häst, när vi låta honom stå i hvinande vinterstorm och frysa.

JENNY RICHTER VELANDER.

EN IDYLL PÅ SÖDER

**I donator K.
Fredrik
Björns träd-
gård.**

VI HA I ROTT ATT några korta personalia, nedskrifna af en bland våra yngre konstnärer, som stått den aflidne människovännen och donatorn nära i lifvet, skulle intressera vår läsekrets, liksom ock en inblick

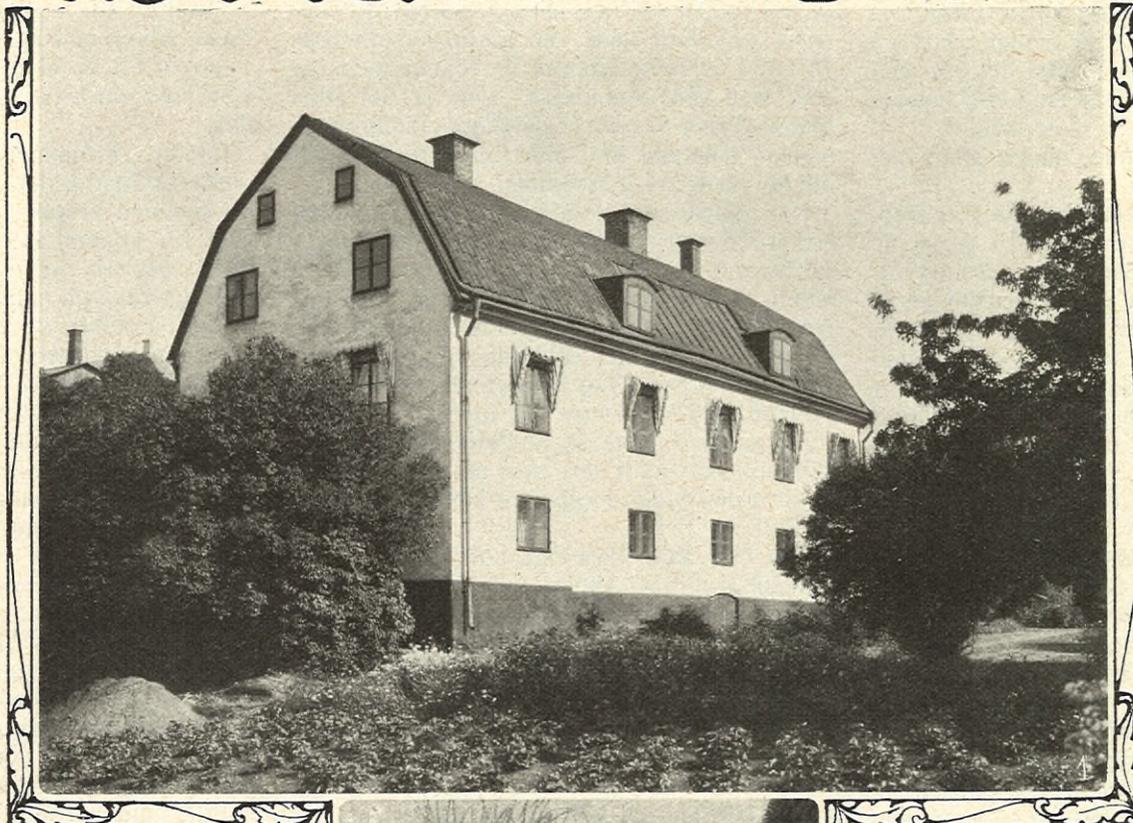
INOM DET HOGA röda planket i hörnet af Göt- och Tjårhofsgatorna ligger den Björnska trädgården. Många gånger har jag vandrat omkring på denna vackra plats. Lugn och fridfull ligger den där, oberörd af storstadens nydaningslust. En vrå för sig själf "Bortom bullret".

Omkring den ligga stora dystra människoboningar, som skydda den mot stormar. Af all den skönhet, som den varma årsliden i färgrikedom dukar upp vid deras fot, få de en mild reflex, som gifver deras tillvaro ett sonande skimmer.

Det är en sommardag med blå skyfri himmel öfver de mångtusen blommorna, de praktfulla träden och buskarne. En sådan dag som ej kan glömmas.

Vid porten ståta ett par vackra exemplar af silfvergranen. Det gamla boningshuset ligger omgärdadt af syrener. Vid den bortre gafveln leda några trappsteg upp till en öfre trädgård.

Vi gå förbi en lång rad hvita och röda pioner, i långa rabatter fläta sig småblommor fram, muntert surra bina öfver alysum. Här längst borta i hörnet finna vi mellan växthusen en härlig bädd af rosor. Brandgafveln är skrudad med slingerväxter. Visfaria söker sig upp till tjugo meters höjd i ädel täflan med climatis och vildvin. Vid

**Några minnesord af
E. Johanson-
Thor.**

i den bortgångnes vackra, mångomtade trädgård, belägen i ett nytt Stockholms växande kvarter och minnande om en svunnen tids idyllstämning, ej torde sakna sin tjusning, antingen läsaren är stads- eller landtbo.

lif ägnande sig åt medicinska studier, drog han sig sedermera tillbaka från det praktiskt verksamma lifvet — åtminstone officiellt. Men med oförminskadt intresse arbetade han i många år med de olika grenar af vetenskap, som var

hans lifs intresse. Trots att han ej publicerade eller på annat vis framhöll frukten af sina studier, torde hans verksamhet som vetenskapsman ej så snart glömmas.

Med de stora möjligheter, som stodo honom till buds, lämnade han — utom till botaniken, som var hans skötebarn — äfven rikligt ekonomiskt understöd för befrämjande af andra kulturella sträfvanen. Nästan hvarje år företog han en längre utländsk resa för att sedan vid hemkomsten med lif och lust ägna sig åt sina studier, sitt hem och sin trädgårdsskötsel.

I sin bostad, som innehöll en enastående samling praktmöbler, arf i flera generationer, fanns äfven ett magnifikt bibliotek. Det vackra hemmet var för öfrigt fyllt af utsökta prydnadssaker, många äfven af senare datum, med kultiverad och nobel smak sammanfogade till ett helt med de äldre.

Stor djurvän var Björn; i hans arbetsrum lågo alltid några kolsvarfa spinnande katter på hvar sin stol. Jag minns en liten händelse betecknande för hans djurvänlighet.

trädgårdens bortersta gräns stå två ståtliga popplar — invid dessa hvilar tryggt en gammal kåk.

Ifrån denna plats är en god utsikt öfver nedre trädgården, i hvars mjuka mörka mull en praktfull blomstermatta utbreder sig. Den är delar af en fruktträdsallé, som med sitt låga grenverk nästan döljer den lilla smala gångstigen. — Småfåglarna slå sprittande genom luften från träd till träd — kvittrande och lekande. Insekterna surra. Lätta vindar vagga den söfvande blomsterdofen fram och åter.

Helt nära oss finns ett land med en samling sällsynta växter, som ägaren hemfört från sina utländska resor. Ett godt studiematerial för de vetenskapsmän, som ofta sökte sig hit.

Här lefde Fredrik Björn. I början af sitt

1. Boningshuset. 2. Gamla trappan. Pastell af E. Johanson-Thors. 3. Popplarna. Oljemålning af E. Johanson-Thors. 4. Fruktträdsallén.

Tornsvalorna, som hvarje år troget återkommo till gården, dröjde en sommar öfver den vanliga ankomstdagen. Björns oro, att de möjligen omkommit eller ej trufdes, var stor, men utbyttes till stor glädje, då han en vacker dag öfver trädgården fick höra deras pipande hälsningsläte. De voro försenade i fem dagar.

Längre fram, då svalfamiljen tillökats med ungar, hade en af dessa vid ett flygförsök råkat fastna mellan några tegelpannor. Klockan tre på morgonen var Björn uppe på vinden och bröt sönder taket. Svalungen blef räddad till lifvet.

Den fattige, som förrrat sig till hans dörr, gick aldrig ohulpen därifrån. Med den blygsamhet och tillbakadragenhet, som var det utmärkande draget i hans lif, hyste han en bestämd motvilja att framhålla sin person och ville därför ej hafva sitt porträtt publicerat. Detta är orsaken hvarför Idun ej kan lämna någon bild af honom.

Nu är han borta, skaparen och vårdaren af denna tjusande idyll, så godt som i storstadens midt. Stilla gick han bland sina blommor — få kände honom — men han sträfvade icke heller efter namnkunnighet. Det är först nu vid hans död som hans namn kommit på allas läppar genom de stora donationer han gjort till förmån för denna världens små — för de fattiga och lidande.

Det visade att hans kärlek till människorna var lika stor som till de tusentals blommor han vårdade. Denna kärlek reser honom ett vackrare äreminne af större varaktighet än dagens berömmelse.

Fettisdagsbullens saga.

TJOCKA BULLEN, TJOCKA BULLEN!

Det var Göstas ideliga, omfuggade smeknamn på Henrik och Henrik svarade regelbundet:

— Kalföra, kalföra!

Af detta kan man sluta sig till tre saker: för det första, att Gösta och Henrik voro bröder, ty det är endast vid intimare bekantskap, som tillfalsorden bli så där kraftiga, och vidare att Henrik var en välfödd gosse med runda kinder, medan åter Gösta var mager och tunn med ett par väldiga, utstående öron.

De där två pojkarne lefde sitt lif; slogos ibland, åkte kälke om vintern och fiskade om sommaren och läxorna pluggade de med väldig röst, hållande fingrarna i öronen.

Och midt uppe i allt det där kom fettisdagen.

Då var det skollof och trefligt värre och till middagen bullar och varm mjölk med kanel i.

Allt var glädt och muntert.

Men i alla fall somnade de bägge pojkarna in på kvällen med de där öknamnen på hvarandra på läpparna och därför hände det dem också något underligt.

Bägge två drömde precis detsamma.

Det lyckte, att borta på byrån stod det ett väldigt fat rågad med stora fettisdagsbullar. Och rätt som det var, blef det lif och rörelse bland bullarna. De hoppade om hvarandra och ned från fatet på byrån.

Men inte skall man tro, att de lade sig, när de lämnade fatet.

Nej, långt därifrån.

De ställde sig bullgrant på kant och tvärt växte det ut ett par ben nedtill, armar på sidorna, och ett litet hufvud, så stort som en ett-öres bisquit under dyrtid blef synligt längst uppe. Och alla putade de ut med den bruna magen och bak hade de den hårdbrända flata ryggen.

En stor bulle tog kommandot och skrek:
— Rättning höger!

När detta var gjordt med litet besvär, förstås, ty en af bullarna hade riktig grosshandlarmage och kom inte riktigt in i ledet, fortsatte anföraren:

— Höger om! Framåt marsch!

Och så gick marschen rätt fram till byråkanten, därifrån ned på golfvet och så fram emot pojkarnes sängar, som stodo alldeles fäkt bredvid hvarandra med bara ett nattduksbord mellan sig. Upp på det nattbordet hoppade bullarna, den ena efter den andra.

Och anföraren, den stora bullen, tog till ordet och sade:

— Tjänixen! Jag är "tjocka bullen".

— Nej, det är Henrik det, tyckte Gösta i sömnen.

— Kalföra! svarade Henrik af gammal vana.

— Jaså, är det på det viset, sade den stora bullen, nå, då passar det ju bra. För Henrik känner nog släkten och Gösta har så stora öron, att han hör hvad vi säga. Ser ni: alltid när barn tala om de döda tingen, så komma vi till dem i drömmen. Det är liksom ropade ni på oss — och därför äro vi bullar nu här. Och vi skola tala om hvad vi äro och hvaraf vi bestå — för det göra vi alltid.

Gösta hade blifvit riktigt orolig, för han trodde, att bullarna skulle taga Henriks parti och att det skulle vankas andra bullar för honom. Nu blef han riktigt glad att det inte såg värre ut; bullarna voro ju väldigt hyggliga och ville rent af tala om sagor.

Bägge gossarna grymtade förnöjda i sömnen och bullarnas anförare slog ihop med klackarna, förde handen mot sin bisquitmossa och sade:

— Ja, hvad fettisdag är det vet ni, förstås.

— En fet tisdag, sade Gösta.

— Äsch nej, menade Henrik, som var två år äldre, det är början på fastan.

— Nej, upplyste bullen, att fasta är ett urgammalt religiöst bruk, hvarigenom man afsåg att spåka sin kropp. Hos oss började fastan på den så kallade askonsdagen. Och den föregicks af fastlagen, som ursprungligen utgjordes af fastlagssöndag, fastlagsmåndag och fastlagstisdag eller fettisdagen, som kallades så, därför att det var den sista dagen före påsk, som man fick äta kött. Då smorde man sitt krås ordentligt, innan man senare skulle fasta, förstår ni.

— Äsch, sade Gösta, det där var väl ingen saga.

— Nej, tyckte Henrik i skön enighet, nej, tala om mandelmassan, den är det bästa af hela bullen.

— Jaså, svarade bullarnas anförare, ja, ni äro ju protestanter och fastan är katolsk. Så jag begriper, att ni inte ha så mycket lust att höra om den. Jaså — mandelmassan, ja. Det är marzipan det. Nåja — det är nog just den, som barnen tycka mest om och det är min söta själ det. Så att jag får väl blotta min själs hemligheter för er då, gossar. Själva namnet kommer af det italienska namnet på bröd, som är pane, och den förste som tillverkade bröd af blandning af stött mandel, socker och apelsinblommans doft var en italienare, som hette Marzo. Således Marzos bröd eller marzipan. Så nu vea ni det.

— Det var i Italien det, tyckte en af gossarne. Men hur kom du till Sverige?

— Det längsta jag minnes tillbaka, svarade anföraren och sträckte på sig, så att han verkade limpa, det var på Anna Stures bröllop år 1577. Då åtgick det 75 skålpund socker och 15 skålpund marzipan?

— Men hvarifrån komma mandlarna, som behövas till marzipan?

— Från mandelträdet, som är en släkting till persikan, bara med den skillnaden att frukterna äro alldeles torra och sakna persikans härliga fruktkött. Mandelträdet härstammar från Syrien och odlas företrädesvis i Asien, Medelhafsländerna och Tyrolens och Ungerns sydligaste delar. De bästa mandlarna i handeln komma från Valence (Dauphiné) och de sämsta från Marocko, de så kallade "barbarica" — och krakmandlarna till största delen från Marseille och Sicilien.

Och därmed tog sig anföraren en stor pris snus.

— Hvad? Snusar du? undrade Henrik.

— Jag ja. Det har ni väl sett på alla fettisdagsbullar att de snusa.

— Nej, aldrig.

— Å jo — det är just kanel, vet jag.

Nu blef Gösta pigg, ty kanel, det var det bästa han visste. Just den där piffen, som kanelen gaf den varma mjölken, det var något för honom det.

I detsamma nös bullarnes anförare.

— Ja, den kanelen, utbrast han, den är en gammal kanalje.

— Hur gammal då?

— Å — den omnämnas i den kinesiska kejsaren Schen-Nungs örtabok 2,700 år före Kristus, och i Gamla Testamentet står det att kanel användes i smörjelseoljan för tabernaklet under ökenvandringen. Den härstammar från Ceylon och utgöres af barken från det evigt gröna kanelträdet. Barken affläkes och får torka, sedan dess yttre skal afskrapats. Barken är då hvit, liksom hos rönn, men blir, när den får ligga i luften liksom dessa, brun och rullar ihop sig som de kanelstänger, man får i handeln.

— Jaså. Då har man nog haft kanel länge i Sverige också?

— Jo, var säker på det! I Sverige var det i forna tider brukligt att de förnäma, när de möttes, bjödo hvarandra på en blandning af socker och kanel. Man förvarade detta i silfverdosor — precis som snus nu för tiden.

— Då åto de det där pulvret i stället för kola, kanolds och karameller? undrade en af gossarne.

— Javisst — den tiden fanns det inte karameller alls. Silfverdosan kretsade rundt i fruntimmersbänkarna i kyrkan och i tur och ordning stucko damerna ned tungspetsen i dess innehåll.

Och anföraren tog sig en pris kanelsnus igen.

Vid den våldsamma nysningen vaknade gossarne.

Bägge sågo på nattbordet. Men på det fanns ingenting annat än ett par glas, halffulla med vatten.

Så tittade de bort mot byrån. Där syntes heller ingenting alls.

— Jag drömde så underligt, sade Gösta.

— Ja, jag också, tyckte Henrik.

Och därmed vände de sig i sängarna och somnade in igen.

OTTO WITT.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde

alltid adresseras till Redak-

tionen af Idun, ej till någon

särskild medlem af

detsamma.

KARUNGI - FINNBYN VID TORNEÅ

I DET ÖGONblick minorna sprungo vid Mäntyluoto, föddes den ryktbarhet, som nu omstrålar Karungi, den lilla finnbyn vid Torneälfven 27 kilometer norr om Haparanda samt dess finska namne, vis-à-vis på andra sidan, och som nu sprider dess namn

Lin och hampa från Ryssland förda för tull- och järnvägsvagnar tjäna samma ändamål i Ryssland, som nyttigt, att sedan krigsutbrottet ha kommit till Ryssland. Under järnvägsresan till Sibirien och blefvo de i vagnarna efter flera dygn att finna sig i Torneå. Konstnärerna 2, 3, 5, 7, 8, 10 o. 11. Haparanda stadshotell. 9. I huset i Karungi. Ett tåg väntade mellan svenska garnas pass viseras. 12. I förande. 13. Tyska flyktiga reser till Karungi. I bak

1. Baracker för postverket. Till vänster expeditionslokal, till höger afdelning för utrikesposten. 2. Gränsstenen mellan Sverige o. Finland. 3. Stockholms Handelsbanks afd.-kontor o. Karungis gästgifvaregård. 4. Järnvägsstationen i Karungi. 5. Haparanda fullgård.

ÄÄLF, SOM FICK VÄRLDSTRAFIK.

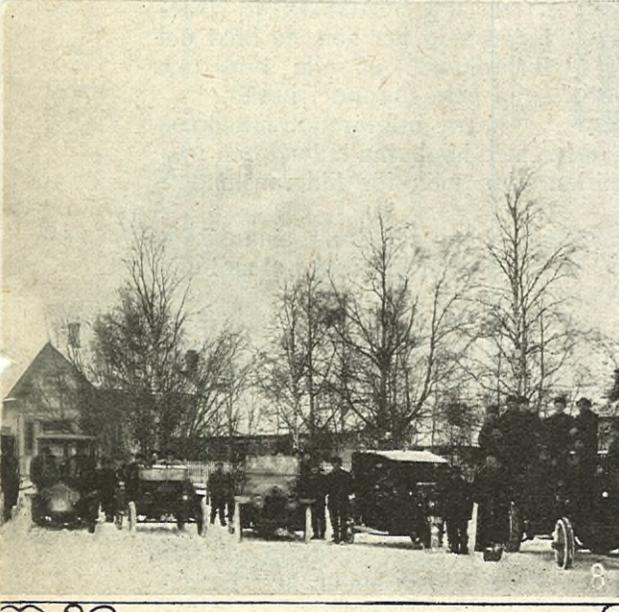
och dess i och för sig högst banala trähus på Ansichtskarten öfver Europa. Det var i början af december som tre svenska ångares undergång med ens stoppade omloppet i trafikådern från Stockholm till Raumo och med en naturlags våldsamt plötsligt

nd. 6. Bostäder i Karungi uppskjänstämman. Äfven järnvägs- mål. 7. Sju stycken tyska kon- en anlande till Haparanda efter varit häktade i olika delar af resan trodde de sig vara på väg för glädte öfverraskade att, när s färd äntligen öppnades, be- lerna äro från vänster räknade - 8. Biler med flyktingar utanför Privathotellet i Karungi. 10. Post- med post aflastas. 11. Tillfällig och finska Karungi, där flykting- H "hotell" i Karungi under upp- gar i Haparanda, färdiga att af- grunden Læstadianska bönhuset,

som användes till passvisering och växelkontor. 14. Haparanda fullgård. Transitogods på väg till Ryssland, Finland i bakgrunden. 15 Finnslädar, som transportera varor mellan svenska och finska Karungi. Mia Green foto.

dref strömmen att söka sig utlopp på annat håll. Det gick liksom en stöt öfver den väldiga raden af alla, som väntade att komma fram. Man kan tänka sig den fortplantad genom en enda oafbruten rad från Moskwa till Berlin. Men lika fort som telegrammen om Mäntylouto-katastrofen regnade ut öfver världen, lika fort började telegrafapparaterna att rassla i Petrograd och Stockholm och efter några timmar var förbindelsen återknuten, resandeströmmen började rinna på nytt och nu var det som i alla biljettluckor på frågan hvart man skulle lösa biljett för att komma från eller till Ryssland, med ens började svaras: Karungi!

Alldeles oväntadt borde det inte ha varit för herrarne i Järnvägsstyrelsen att Karungi skulle bli en viktig trafikpunkt. Den ryska regeringen hade ju börjat lägga en provisorisk järnväg från Torneå till det finska Karungi. Men när katastrofen kom, var ingenting gjort i Karungi och det blef därför en väldig uppståndelse vid den lilla stationen, när plötsligt tusental efter tusental af resande och tusental efter tusental af gods skulle dirigeras däröfver.

Jag har rest med den sista båtåfgränd, som gick till Raumo och kom lyckligt fram och jag har rest med ett af de första tågen, som gingo från Karungi med resande från Petrograd. Det var högst provisoriska förhållanden då. Från Haparanda fick man fara med släde och det afspeglade sig onekligen en viss förvåning i de resandes ansikten, då de svängde upp framför den lilla låga och trånga f. d. bondstuga, som nu är stationshus, och förstodo att det var där som man kopplade hop förbindelsen mellan Rysslands 160 miljoner och hela den öfriga världen. Men Karungi, som vanligen ligger och drömmar vid den flacka Tornestranden, och där man eljes betänksamt tar ett steg då och ett annat då, bytte plötsligt om fysiologi. Det kom arbetare och rallare och i en blink samlades där en stationspersonal af femtio man i stället för de tre ordinarie. Det började byggas väntsalor och tullhus och godsmagasin och marketenteri, och man byggde hus på 24 timmar vid skenet af Luxlampor och det började dundra och hamra i Karungi. Det kom postexpeditörer och tulljänstemän, och i stället för att slinsen klarar af sina finngubbar och rallare själf, kom den verserade stationsskrifvare Grönqvist från Kärneholm. Och han talade sex språk och han hjälpte och hjälper alljämt med diskret och utsökt arlighet rågblonda engelska misser, pikanta fransyskor och svartögda ryskor fillräffa. Ho är den, som får så många tack-samma och strålande blickar ur så vackra ögon som stationsskrifvare Grönqvist i Karungi?

Och först och sist: när ryktet spred sig om det nya, som timade i Karungi, blef det lif i slugorna på många mils omkrets och finngubbarna refvo sig i håret och sade perkele och spände för sina små raggiga hästar för sina finnrisslor, och snart krälade från alla håll och kanter de små slädarna med Karungi som mål och i dessa slädar sulto finngubbar, som voro fast beslutna att pungslå de resande så mycket som möjligt, för öfrigt en lojal och fullt riktig föresats, som det vare mig fjärran att klandra.

Och gästgifvaregården och Privathotellet började ana, att geschäft stod för dörren, och de togo gensat dubbelt för pepparrots-köttet och tisdagssoppan, och Maja och Brita, som i hvardagslag passade upp en mindre anspråksfull publik, letade fram röda bluslif och krusade sig hvar dag och samlade d'rickspengar.

Så välldes resandeströmmen fram och med den en syndafloed af bref och paket och gods. Ultrikespostafdelningen slog upp bord i en björkdunge och tjänstemännen började sortera under bar himmel och tillsammans med sina kollegor stationsskrifvarne fingo de efter en arbetsdag på mer än tolf timmar koja i en järnvägsvagn.

Och det gick bra. Under tiden växte byggnaderna som svampar och vid det här laget är allting fixt och färdigt.

Klockan är åtta på morgonen. Sakta glider tåget, som för halftannat dygn sedan lämnade Stockholm, in mot Karungi. Tveksam, tunn och blåvit gryr dagen öfver den flacka Tornedalen. Snön ligger tung och hvit öfver fält och hustak. De resande stå färdiga. Samlingen är så brokig man kan önska. I tredje-klasskupéerna sitta några hundra ryssar, värnpliktiga, som kommit från Amerika, och flyktingar trängas med sina rörande och ömkliga knyten, som innehålla allt hvad de äga af denna världens goda. I andra klass svepa ryskorna pälsverken tätare om sig. Ingenjörer och affärs-män, som skola till Ryssland och göra geschäft af kriget, skaka af sig de 36 restimarnas lättja och gripa resväskorna för att så fort som möjligt komma af och få tag i ett åkdon. Det är måhända dessa, som äro den största procenten af de resande. Det är svenska ingenjörer, som skola till Petrograd för att sälja sina fabrikers varor, och det är ryska affärs-män, som varit i Sverige eller England eller Frankrike och köpt. Kanske ha de också varit i Köpenhamn eller Stockholm för att köpa tyska varor, som hastigt passerat en svensk firma, blifvit dyrare men också svenska på kuppen, och nu skola de säljas till den ryska allmänheten, som af patriotiska skäl är förbjuden att tala tyska i den stad, som var alltför tysk, då den hette Petersburg. Och de gå gladeligen i dem.

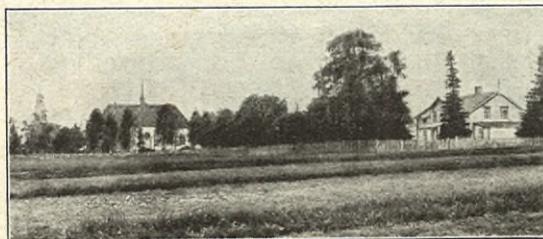
Och frågar man den ryske agenten, så säger han:

"In Geschäften giebt es keinen Patriotismus!"

Tåget glider in på perrongen och med ens är den lilla stationsplanen fylld. På plattformen står herr Verbitzki, ryska legationens representant, jämte ryske vice konsuln i Haparanda, herr Palmgren och en frälsnings-soldat, och de ryska flyktingarna tas om hand; den meddellöse får mat och té på ryska statens bekostnad i marketenteriet bredvid stationshuset, och han bänkar sig där med den pälsklädde agenten, som betalar för sig själf.

Andra föredraga att omedelbart uppsöka resebyråernas biler, där man åker till Haparanda för femton kronor, eller leta ut sig en finnrissla bland de hundratals, som stå här i en enda röra och som frakta en dit för sex kronor. Och har man väl fått tag i en kör-sven och denne trasslat sin släde ur högen, bäddas man ner på hö under fällar och reser i väg under ideliga kollisioner med mötande åkdon och ständiga påhälsningar i diket.

Och så drar strömmen af resande i väg.

Kyrkan och prästgården i Karungi.

Man stannar inte i Karungi, man far igenom, så fort man kan.

Under mera än en månad var det Haparanda, som var målet för de resande, som kommo söderifrån och därifrån kommo alla, som reste från Ryssland och Finland. Därför drog också en ändlös rad af slädar med lådor och postpaket emellan Karungi och Haparanda och vägen var alldeles belamrad.

Den 19 januari kom emellertid oförmodadt den ofta bebådade underrättelsen, att den ryska banan var öppnad och klockan 12 den dagen gick det första tåget därifrån med en grosshandlare från Norrköping och några ullänningar som passagerare.

Och därmed hade en ny fas inträdd i Karungis historia. I stället för att fara 27 kilometer till Haparanda kan man nu taga den endast 5 kilometer långa vägen tvärs öfver älfven. Men det säges, att ryssarna, som känna sina landsmän, i allmänhet inte våga anförtro sina lif åt den provisoriska ryska banan, hvars räls äro lagda på bara marken, och som blir obrukbar i maj, när kälven går ur jorden.

Det finnes ett inslag i Karungis fysiologi, som inte får glömmas. Det är den svenska militären. Här ligga sjuttio man ur Jämtlands fälljägare under befäl af löjtnant Holmquist. Och lämnar man allfarvägen, där förbönderna trängas, och går nedåt älfven, skall man när som helst få se högväxta, smidiga blonda män, som på snabba skidor susa fram öfver fälten med gevär på ryggen.

Det är våra män och där de fara som hökar öfver älsflutningen, sluta de en levande kedja af vakter på den strand, som är vår.

HARALD WAGNER.

Europas kvinnor, när skall Eder stämna höras?

MEDAN KRIGETS LÅGOR BLOSSAT UPP i förnyad häftighet, och folken resa sig liksom i en yttersta ansträngning att förgöra hvarandra, kommer från en tysk kvinna en bevakande vädjan till kvinnorna i Europa att höja sina stämmor för fred. Det är den bekanta kvinnosakskämpen Lida Gustava Heymann, som offentliggör denna mening hvilken läses på tyska och engelska i den i London af engelsk redaktör utgifna tidningen Jus Suffragii, internationella rösträttsrörelsens organ. — Att det är de neutrala ländernas kvinnor, som böra ta initiativet till en fredsaktion, om en sådan skall komma till stånd, är klart och tydligt! Växer icke hos kvinnorna själfva en öfvertygelse, att de måste göra något? Eller skola Europas kvinnor tåga intill det är försent!

MIDT UNDER SOMMARENS HÄRLighet slog ner som en blixst det förfärligaste af alla krig och satte hela Europa i brand.

Alla de krigförande ländernas kvinnor gåfvo med högburna hufvud och modiga hjärtan sina män för fäderneslandets skydd.

Mödrar sågo utan att darra sina söner, unga flickor sina trolofvade draga ut mot död och fördärf.

Utän rast eller ro arbetade och arbete kvinnorna där hemma för att möta den själsliga, kroppsliga och ekonomiska nöd, som denna tid frambesvor.

Sommaren är förliden, hösten kom och gick, vi stå midt i vintern.

Miljoner män blefvo kvar på slagfälten och se aldrig mera sin hemtrakt. Andra vände åter fördärfvade och sjuka till kropp och själ.

Städer med den högsta kultur, hem för enkel människolycka äro förintade. Europas

jord ryker af människoblod — människoblod, människokött skall nära framtidens vajande sädesfält på tysk, fransk, belgisk och rysk mark.

Miljoner kvinnohjärtan förbrännas af ångest. Intet jordiskt språk är nog rikt för att skildra så mycket lidande i hela dess vidd. Och alljämt rasar det folkförhärjande kriget.

Europas kvinnor, hvarför figen I? Ären I endast stora i att tåla och lida? Skolen I icke tvingas till en flammande protest af den blodrykande jorden, af edra mäns, trolofvades och söners miljoner fördärfvade kroppar och själar, af de lidanden, som vederfärits edert eget släkte?

I södra Europa ha män mötts för att byta fredens ord.

I norra Europa har man rådslagit om fred. Europas kvinnor, hvarför dröjen I att utså fredens ord? Låten icke afhålla Er af dem, som anklaga Eder för svaghet, emedan I önsken fred, eller af dem, som säga att I icke genom Eder protest kunnen hindra historiens blodiga gång.

Försöken åtminstone mänskliga, modiga och starka, som det höfves Edert släkte, att hejda tidens bloddrypande hjul.

Träden tillsammans i norra eller södra Europa, protesteren kraftfullt mot det folkmördande kriget och förbereden freden, återvänden hvar till sitt fädernesland och höjen ropet på nytt, uppfyllen Eder plikt som kvinnor och mödrar, som vårdarinnor af sann kultur och mänsklighet.

LIDA GUSTAVA HEYMANN.

Direktörens barn och Pettersonskans ungar.

NÄR "KUNG BABY" GJORDE sitt inträde i direktör Weiblers familj, väntade honom den elegantaste utstyrel i linne och ylle, siden och spetsar. Fru direktörskan hade en dag råkat läsa i en tysk tidning en i kåseristil hållen reklam för babyutstyrslar, hvilken slöt med följande ord: "Om en blifvande moder efter att ha läst förestående är nog pliktförgäten att åt sin väntade lilla ängel icke köpa just dessa fina yllevor, detta slags sidenkuddar och sidentäckan, detta slags äkta spetsar och handsyddas broderier, så kunde det sorgliga inträffa, att den lilla ängeln blef missnöjd med sin kärlekslösa moder och återvände till den gode Guden".

En dylik fatalitet borde ju undvikas och sålunda förskrefs hela utstyreln från Schmidt & C:o i Berlin, hvarefter den stora händelsen emotsågs med lugnt samvete.

Redan från början beredde Kung Baby sina föräldrar öfverraskning. Han kom nämligen icke ensam, utan åtföljd af en liten syster, med hvilken han fick dela sin makt och sina ägodelar.

Samtidigt gjorde ett annat tvillingpar sin entré hos Pettersonskan i källarummet bredvid brygguset. Men hvarken Pettersonskan eller flickan, som var mor till tvillingarna och sedan hade den obegripliga turan att bli antagen som amma hos direktörens, hade haft tillfälle att läsa reklamen från Schmidt & C:o i Berlin och utstyreln var därefter. Att dela åt två hvad som icke ens räcker till en var ett räkneproblem, som vållade Pettersonskan oändligt hufvudbry.

Från barnkammarfönstret i direktörens våning kunde man se rakt ned i bakgårdens källarum, och när det tvättades i brygguset, hände att fönstren tinade upp, så att fostermodern kunde visa de små trasbyllena för

deras mor däruppe i herrskapsvåningen. Besök fingo icke ofta förekomma, hvem kunde veta hvad slags baciller, som frodades därnere i fukten och snusket. Men att de små blefvo väl skötta, det kunde fru Petterson aflägga sin salighetsed på. De fingo både smördeg på magen, hafresoppa i mjölken och värme i hennes egen säng.

Så gick tiden, amman flyttade — ingen visste hvar — och försvann småningom helt och hållet. Fattigvården betalade för hennes barn hos fostermodern, som inte kunde förmå sig att lämna de välsignade skrikhal-sarna ifrån sig.

Och skrika och skråla kunde de, där de i obunden frihet tumlade om på trappan och i rännstenen, så att ljudet ofta lockade två rosiga barnansikten att trycka sina små näsor platta mot fönsterrutan i direktör Weiblers sängkammare.

— Hvad Pettersonskans ungar ha förtjusande roligt! var först en dunkel uppfattning, som slutligen blef en uttalad tanke, åtföljd af längtansfull afund.

När Douglas och Gurli — direktörens barn — skulle ut och hämta frisk luft, gingo de i skinande hvita kläder midt på trottoaren under barnfrökens oupphörliga förmaningar att akta sig för fläckar. Regnade det bara en endaste liten droppe, så skulle de ha på sig otäcka galoscher eller bottiner, som inte hördes, när man gick, om man än stampade aldrig så hårdt i gatan.

Men Pettersonskans ungar fingo gladeligen plaska i pölar och rännstenar utan att behöfva vara rädda för fläckar. Och deras trätöfflor slamlade mot den ojämna stenväggen, så att Douglas tyckte det var lika fint som farbror löjtnantens sporrar.

Och tänk så lyckliga Pettersonskans ungar voro, de slapp att tvättas och kammars och borstas sju miljoner gånger om dagen.

— Ni vill kanske se ut som Pettersonskans ungar — brukade fröken säga — som inte bli tvättade och kammade mer än en gång om året.

Ja, det ville Douglas gärna och Gurli ville alltid detsamma som sin bror.

En dag på sensommaren voro direktörens borta på middag och barnen ensamma hemma med sin fröken. Det hade regnat hela förmiddagen och på gården voro riktiga små sjöar, hvari solstrålarna blänkte och glittrade.

— Det ser alldeles ut som guldfiskar, anmärkte Douglas.

— Det är alldeles säkert guldfiskar, sekunderade Gurli.

Nisse och Greta — så hette Pettersonskans ungar — hoppade barfota midt i den djupaste pölen och skreko af glädje öfver stänknet.

När Douglas och Gurli en stund med lifligaste intresse åsett leken därnere, började de hviska i hvarandras öron, under det de kastade tveksamma blickar åt rummet bredvid, där fröken satt och skref brev till sin fästman.

Följden af den hemliga öfverläggningen blef att nästa minut stodo direktörens barn nere på gården hos Pettersonskans ungar, som stumma af häpnad stirrade på den ovanliga synen.

— Får vi vara här och leka med er? började Douglas. — Det är så tråkigt hos oss — pappa och mamma är borta och fröken bara skrifer och skrifer — och vi har inga vattenpussar att hoppa i — bara en lekmatta!

Det sista ordet uttalades med djupaste förakt.

— Men du är så fin — invände Nisse. — Vi får aldrig hoppa i pölar om söndagen, när mamma tvättat oss.

— Jag kan få låna din blus, bad Douglas, och så tar vi af oss skor och strumpor. Det vill Gurli med.

— Ja då.

Gurli satt redan på bryggustrappan och försökte att med Gretas hjälp befria sig från sin fotbeklädnad. Greta fick hennes hvita förkläde i utbyte mot ett trasigt och urlvättadt af obestämd färg.

Så börjades leken. Plums! lät det gång på gång, ledsagadt af kvittrande skratt. Sedan Nisse och Greta hämtat sig från första öfverraskningen kunde de icke nöja sig med att vara endast åskådare — pölen var ju deras speciella tillhörighet.

När barnfröken hunnit till sextonde sidan i sitt brev, höjde hon hufvudet och lyssnade åt barnkammaren. Så ovanligt tysta och snälla barnen äro, undrade hon och antog att de somnat på lekmattan.

— Pettersonskans ungar skrålar så mycket värre — en kan bli riktigt nervös. — Hvarefter pennan åter började rassla öfver papperet.

Men sjuttonde sidan var knappt fylld, när fruns röst hördes fråga efter barnen.

— Gud i himlen, herrskapet redan hemma! Och barnen, som skulle ha varit i säng.

I barnkammaren stodo frun och barnfröken och stirrade häpna på hvarandra — rummet var tomt. Icke ett ljud hördes utom skratten från gårdsplanen. Såsom gripna af samma tanke rusade frun fram till fönstret och fröken hufvudstupa utför trappan.

Ogonblicket därpå var hon uppe igen och och sköt ett par motsträfviga småttingar framför sig in i rummet.

— Du värld! Jag har fått galna barn — det är ju Pettersonskans otäcka ungar!

Hon ville fösa ut dem igen, men hejdades af fru Weibler, som vänligt drog de förskrämda barnen intill sig.

Douglas och Gurli följde själfmant sina nya lekkamrater i hack och häl, lifligt genomträngda af det äfventyr de varit med om. Våta och nedstänkta, i trasiga och smutsiga kläder samt till råga på allt barfota, men med findrande ögon och rosor på kinderna, stodo de små syndarna framför sina festklädda föräldrar, under det fröken gråtande sökte framstamma en förklaring, som ingen lyssnade till.

— Vi ha haft så väldigt roligt, vet mamma, och jag kan hoppa lika högt som Nisse — och Nisse har sagt att jag får gärna komma och leka i hans pöl — hvarenda dag om jag vill — och Nisse säger — — —

— Jag hoppade också, skröt Gurli, och vattnet stänkte ända upp i ögonen — och vattnet var så smutsigt, så smutsigt — se, pappa —

Ett litet knubbigt ben räcktes fram till beskådande.

— Laga att badvattnet genast blir i ordning och kläd under tiden af barnen samt svep in dem i lakan och filtar, afbröt fru Weibler frökens försvarstal, äfven de två främmande. — Hvar är mamma? vände hon sig till dessa.

— Borta på hjälp, hviskade Greta knappt hörbart.

Fru Weibler gick in i sängkammaren för att byta om klänning innan badproceduren skulle börja.

Direktören följde henne för att få ge luft åt sina svårt angrifna faderskänslor.

— Jag förstår rakt inte hvarifrån våra barn ska ha fått sådana simpla böjelser — trifvas bäst ihop med gatungar. Det är tidsandan, som smyger sig in till och med i barnkammaren, tidsandan, som demokratiserar och rifver ned alla skrankor — — —

— Vore du religiös, skulle du kunna kalla för "Guds finger" det du nu kallar för "tids-

anda" — namnet gör emellertid detsamma. För min del — och jag är viss att du gör likaså — tackar och välsignar jag den makt, som öppnar våra ögon för oräffvärdigheten och självviskheten. När den lilla främmande flickan såg på mig med sina tårfulla ögon, måste jag tänka på hennes mor, som jag så ofta fann stående vid fönstret för att uppsnappa en skynt af sina egna barn, som ledo och foro illa, under det hon med deras mjölk närde våra blomstrande och friska små. Du minns att vi lät henne byta rum med annan utsikt för att hon inte skulle påminnas om sina egna, och det lyckades visst så bra, att äfven moderskärleken stals från de fattiga ungarna. När jag såg alla fyra tillsammans, de två strålande af hälsa och lycka och de andra två så bleka och magra och fattiga, och så tänkte att svalget mellan dem skall vidgas allt mer, och ingen hjälper, så kände jag vår skuld så omätligt stor, att den måste gäldas, om jag skall få ro i min själ.

— Du menar att Pettersonskans ungar — —
— Ska bli direktörens — ja.

Protesten på direktörens läppar tystades af hans hustru på ett sätt, han ännu aldrig kunnat motså.

Härmed slutar historien om Pettersonskans ungar.

FRIGGA CARLBERG.

Personligt mod.

HNGEN I SVERIGES LAND, OCH väl allra minst dess kvinnor, vilja ha krig, alla bedja vi Gud bevara oss för allt det förfärliga ett krig innebär. Men detta är inte detsamma som att af rädsla för hvad som dock kan komma förlora besinning och mod och bara tänka på att till hvarje pris rädda sig själf. Det är heller inte detsamma som att misströsta om utgången af ett möjlig kommande krig och tvärt afgöra: vi kunna icke försvara oss mot en numerärt öfverlägsen fiende. Detta vet nämligen ingen. Otaliga äro de gånger, då en mindre, en numerärt underlägsen, styrka slagit en större, vi behöfva bara gå till våra egna krig under Karl XII t. ex. för att se detta. Men hur ofta, när jag framhållit detta faktum, har jag ej fått svar: ja, det var då, på den tiden, när det personliga modet betydde mera än nu!

Det är ett farligt tal, det där, att personligt mod inte längre skulle betyda någonting, det är ett farligt och ett försåtligt tal, som kan åstadkomma mycket ondt i klenmodiga sinnen just i dessa dagar, och att det heller inte är sant, det har ju det pågående kriget redan många gånger visat. Är det manne inte tvärtom det personliga modet, som utmärker mest i ett krig, som eldar och hänför kamraterna, imponerar på fienden och går till eftervärlden såsom något att ta vara på, att efterlikna, vara stolt öfver!

När den tyske underofficeren i sina armar släpade bort den nerfallna granaten för att hindra den att explodera i batteriet, när den lilla österrikiska flickan sprang med vatten till soldaterna tills hon fick sitt ena ben sönderskjutet, otaliga andra exempel att förtiga, var det det personliga modet, som triumferade, och hvem mäter den moraliska verkan af allt detta? Är det inte tvärtom personligt mod, som utför alla verkliga hjältedåd och driver ett folk till seger? Var det underligt att det tyska folket på några dagar lämnade fyra miljarder som krigslån, när en ringa tjänsteflicka i Berlin skänker alla sina surt förvärfvade pengar — för öfrigt tusentals kronor — till de sårade soldaterna? Hur måste inte ett sådant exempel verka!

Vi få icke genom klenmodighet eller misströs-

tan nedslå modet, hvarken hos oss själfva eller andra, vi få inte som ryska tsaren uppmana våra män att taga sig i akt. När Sveriges ödestimma slår måste vi möta den med glad mod, beredda att offra allt för vårt land. Icke minst Sveriges kvinnor måste då finnas på sin post, hvar den nu blir, och göra sitt yttersta. Hvarför skulle inte en kvinna kunna dö hjältedöden, hvarför skulle inte hon få försvara sig och sitt? Det säges om den femtonårige grefve Schwerin att

"han stått mot svallet af tidens haf,
fast späd och vek",

och vi få inte tro att alla kvinnor nödvändigt måste skonas, då landets unga starka söner falla i tusental. Det finns ingenting som berättigar till en sådan tro, och isynnerhet nu, sedan hemmet icke längre är kvinnans hela och enda värld, måste hon veta att i farans stund visa samma mod, samma sinnesnärvaro och pliktuppfyllelse som männen. Såsom vi ju också redan i det nuvarande kriget sett en kvinnlig telefonist göra, då hon stannade på sin post till det sista, äfven sedan de manliga kamraterna flytt. Det tjänar ingenting till att gråta och jämra sig, kriget har väl också sin mission, fast den för de flesta är svår att upptäcka, och kanske behöfdes det något mycket hårdt, mycket tungt för att få mänskligheten att ändra den bana hvarpå hon slagit in. Kanske voro vi bra förvekligade, bra flärdfulla och pretentiösa, bra bortskämda och själfgoda innan det förfärliga kom, som skulle lära alla allvar. Det är nöden, som kommer själarna att växa, som skapar stordåd och lär människorna att blicka utom det egna lilla jaget. Hur mycket häraf ha vi inte redan sett i detta krig, så mycken själfupoffring, pliktuppfyllelse, hjältemod och hänförelse! Låt oss försöka att se äfven detta i kriget, inte bara fasan och jämmern, i stora tider måste man försöka att själf vara stor; kanske ligger det ändå någon sanning i skaldens ord att

"så ljufvigt är ej källans sus
bredvid en blomsterstrand,
så härligt icke dagens ljus,
som död för fosterland."

G. CHR.

ANU ETT STRINDBERGS-PROGRAM på Dramatiska teatern! — Har manne intresset för den store diktaren svalnat efter som premiären knappt förmådde draga halft hus? De som uteblevo och till äfventyrs fortfarande ämna utebli beröfva i alla händelser sig själfva njutningen af en mäktig dramatisk konst, ty både tragikomedierna "Fordringsägare" och sorgespelet "Bandet" äro laddade med den strindbergska furian och intensiteten, man må sedan reagera hur mycket som helst mot författarens ensidiga svartmålning af kvinnan. Hvarför Strindberg såg rödt, när det gällde den mest omdebatterade hälften af mänskligheten, veta vi alla, liksom vi inte heller sväfvä i okunnighet om, att han var bland de hetaste kvinnodyrkare, som någonsin lefvat. Så underligt sammansatt kan äfven mansnaturen stundom vara.

Programmet erhöi ett väsentligt tillskott i intresse genom fröken Schildkenchts återgifvande af de bägge kvinnofigurerna, Tekla och friherrinnan. I synnerhet blef den förstnämnda mästerligt skildrad i sin cyniska åtrå, och här syntes hvilka stora möjligheter den begåfvade skådespelskan sitter inne med som karaktärsframställarinna. I den stora replikduellen mellan Tekla och

Cally Monrad.

hennes f. d. man var Bror Olsson en första rangens fäktare, och hr Palme återgaf måttfullt den epileptiske mannens obehagliga roll. I den senare pjäsen med dess af en förträfflig regie präglade rättsscen i en tingssal på landet spelades mannen af hr Gösta Hillberg.

Det roliga och fint skrifna lustspelet "Niobe" af engelsmännen H. & C. A. Paulton, som för ett tjugotal år sedan uppfördes på Vasateatern med dels fru Hilda Castegren och dels fru Anna Norrie i hufvudrollen, lever nu upp på samma scen med fru Gibson som en plastiskt skön staty och hr Winnerstrand som hennes illa utsatte beskyddare. De bilda tillsammans ett mycket roligt par, åt hvilket publiken får sig ett uppriskande skratt. Förpjäsen, ett godmodigt svenskt original kalladt "Inkvarteringen", af anonym författare, minskar heller inte munterheten.

Någon munterhet att tala om åstadkom däremot inte Oscarsteaterns senaste nyhet operetten "Don Juans sista äfventyr" af herrar Leo Stein och Carl Lindau med musik af Edmund Eysler. Handlingens fortlighet och brist på esprit försvagas ytterligare af en visserligen smekande, men i fråga om melodisk uppfinning föga anmärkningsvärd tonskrud. Herr och fru Barcklind i hufvudrollerna ser man i alla händelser med nöje.

Af symfonikonserter äro nu senast af anteckna Kgl. teaterns med framförandet af Gustav Mahlers andra symfoni i c-moll, detta geniala jätteverk inom symfonidiktningen, som ger så att säga en hel världsbild i toner. I Konserthörsningen har Georg Schuevoigt änyo dirigerat ett par program med verk af bl. a. Wagner och Brahms, och åter ådagalagt sin intuitiva och elektriserande ledarförmåga.

Bland de talrika solistkonserterna framstå den norska sångerskan fru Cally Monrads båda romansaffnar som några af de njutningsrikaste timmar stockholmarna denna vinter fått tillbringa i en konsertsalong. Fru Monrads konst har fördjupats och blifvit en eller annan nyans sjäfullare sedan hon var här sist, åtminstone föreföll det anmälares så. Hennes föredrag af ett antal Grieg- och Schubertsånger var betagande i sin poetiska finhet, och med den sammetsmjuka rösiklang, hvaröfver hon förfogar kommer äfven den rent tonala skönheten i dessa romanser fullt till sin rätt. Hennes ackompanjetör, herr Eyvind Alnæs bidrog med några egna kompositioner på programmet, rätt vackra, men af en litet trötsam vekhet.

Det mindre vanliga att en kvinnlig komponist ger sig i kast med en omfångsrik orkestral komposition föranleder oss att omnämna sällskapet Concordias i Gefle konsert därstädes, hvarvid bl. a. uppfördes "Skogsrått" för soli, kör och orkester af fru Sara Wennerberg-Reuter, en brorsdotter till "Gluntarnes" skald. Konserten blef ett evenemang och lokalpressen ger fru W.-R. varma lof-ord för hennes kompositoriska begåfning.

Slutligen vilja vi med ett par rader notera en födelsedag inom den sceniska konstens värld. Fru Clementine Swartz, förra premiäraktisen vid Kgl. teatern, och sedan 1897 änka efter Edvard Swartz, den särskildt som Hamletframställare ryktbare konsnären, fyllde nyligen 80 år. Utan att kunna inskjutas i gruppen af våra mest lysande talanger på teaterfältorna under förlutna decennier tillhörde fru Swartz i hvarje fall de goda förmågorna, och hennes repertoar inom skådespelet och komedien blef med åren mycket omfattande. Då fru S. 1888 drog sig från scenen hade hon tillhört densamma i nära 40 år.

Den äldriga konstnärinnan är numera kroppsligt rätt svag, men sina andliga förmögenheter har hon orubbade i behåll.

Clementine Swartz.

ARIEL.

SJU
dagar i veckan
läses en annons i
IDUN

I Iduns Hjälpreda för Hemmet läses under rubrik "Om hudens vård":

— Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättrande af hyn, anses boraxbenzoë såsom det bästa. — Mot finnis och oren hy är bästa medlet en längre tids begagnande af borax benzoëtvål — —

Gahns Borax Benzoë tvål
har sedan gammalt stort förtroende. Pris 50 öre st.

les i en väl smord, slät timbalform med lock, som sättes i en kastrull med kokande vatten. Kastrullen ställs vid sidan af elden, så att vattentemperaturen håller sig hett utan att koka, ty annars skär royalen sig. Formen tages upp försiktigt och royalen får kallna i sin form. Den stjälpes upp på servett, afputsas ofvanpå och skäres i 1/2 cm. tjocka skivor, hvilka utskäras till vackra figurer eller små bollar med krusigt eller slätt legymjärn. De serveras som garnityr i klar buljong eller consommé.

Stekt fårsadel (f. 6 pers.). 2 kg. fårsadel, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. vitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), 1/2 lit. buljong.

Beredning: Sadel kallas nedre ryggsstycket eller de båda sammanhängande kotlettraderna. Köttet, som bör hafva hängt 3-6 dagar, allt efter årstiden, bultas med en fuktig klappa, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, befrias från överflödigt, undertill sittande fett; på yttresidan skäras med en hvass knif i jämna rutor. Köttet ingnides med en blandning af saltet och pepparen, slaksidorna rullas inåt, och sadeln ombindes på 4-5 ställen med segelgarn (fört doppadt i hett vatten) för att bibehålla formen. Den bestrykes med smöret, lägges i en långpanna och stekes i varm ugn 1-1 1/4 tim., under det den flitigt öses öfver och spådes, när den är brynt med den kokande buljongen.

Sadeln tages upp, köttet lossas nätt på båda sidor om ryggraden, lägges på ett skärbräde och skäres tvärs öfver i vackra skivor, hvilka sammanläggas på sadeln, så att den ser hel ut. Den lägges upp på varmt serveringsfat och garneras med fransk potatis och persilja. Serveras med cumberlandsås.

Cumberlandsås (f. 6 pers.). 1 tsk. apelsinskal, 1 tsk. citronskal (i trådina strimlor), 1 tsk. finhackad chalottenlök, 4 msk. rödt vinbärgelö, 1 1/2 dcl. fint portvin, 1 tsk. engelsk ell. fransk senap, saften af 1 apelsin, saften af 1/2 citron, litet cayenne, litet stött ingefära. Beredning: Allt det hvita skäres bort från apelsin- och citronskalerna, hvarefter de skäras i trådina strimlor, mätas, förvällas 2 min. i kokande vatten, inklappas i en duk och förvällas 1 min. i kokande vatten och pressas väl i en duk. Vinbärgelöet upplöses med vinet, blandas med skalerna, löken, senapen, apelsin- och citronsaften, och såsen afsmakas noga med kryddorna.

Apelsinblanc-mangé i korgar (f. 6 pers.). 9 apelsiner. Blanc-mangé: skalet af 1 apelsin, 2 dcl. saft af apelsinerna, 5

blad gelatin, 5 msk. socker (75 gr.), 4 dcl. tjock grädde.

Beredning: Stora, vackra apelsiner tvättas väl och torkas. På två tredjedelar af apelsinen tages skalet bort med undantag af en 1 cm. bred remsa, som skall bilda grepe. Fruktkötet urtages väl med en silfvetesked, och det mesta hvita bortskrapas från skalet. Korgens kanter samt grepen klippas i vackra ud-dar, hvarefter korgarna sköljas väl och få ligga i kallt vatten omkr. 1/2 tim. De få därefter afrinna på duk. Till blanc-mangén användes saften af de urgrädda apelsinerna och skalerna på sidorna om grepen. Apelsinskalet rivnes nätt. Saften urpressas, mätes och upphettas. Gelatinet sköljes väl i kallt vatten, klippes i bitar och upplöses i apelsinsaften, som därefter blandas med 4 msk. af sockret. Grädden vispas med resten af sockret till hårdt skum. Apelsinsaften hålles småningom under vispning i grädden. Blanc-mangén fylls genast i korgarna, som därefter få stå på is 2-3 tim.

Resten af krämen fylls i en hög, smal, vattensköld och sockerbeströdd bleckform, som äfven får stå på is 2-3 tim. När anrättningen skall serveras, lossas krämen från formens kant och uppstjälpes på flat glasskål med tårtpapper. Korgarna garneras med vispad grädde, och ofvanpå grädden lägges en liten stjärna af syltade apelsinskal. En korg placeras midt på pudlingen med en krans af apelsinstjärnor rundt omkring. De öfriga korgarna ställas omkring pudlingen och mellan dem mandelberg, garnerade med fint hackade pistaciemandlar.

Hachis af får (f. 6 pers.). 4-5 hg. benfri fårstek, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 3-4 dcl. buljong, salt, vitpeppar, 1/2 msk. finhackad persilja.

Beredning: Köttet skäres i tärningar. Smöret och mjölet blandas, blandningen får stå vid sidan af elden och omröres då och då, tills den erhållit en fin ljusbrun färg och afger en lukt liknande hasselnötens, hvartill åtgår omkr. 1/2 tim. Buljongen spådes på, och såsen får koka 5 min. Köttet värmes i såsen men får ej koka, ty det blir då segt. Anrättningen afsmakas med kryddor och persilja och serveras inom en bård af potatispuré.

Abborrfiléer med vin (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. abborre, 2 tsk. salt (10 gr.).

Till panering och stekning: 1 ägg, 2 msk. hvitemjöl, 1 msk. groft rågmjöl, 4 msk. smör (80 gr.), 3 msk. hvitt vin.

Sås: 1 1/2 dcl. fiskbuljong, 1/2 dcl. tjock grädde, 2 tsk. citronsaft, 1/2 dcl. hvitt vin, 1 tsk. sockerkulör, 1 msk. finhackad persilja.

Beredning: Abborarna fjällas ej, rensas, sköljas, torkas, skäras i filéer, och ryggen jämta alla småben borttagas. — På hufvud, ben och skinn kokas fiskbuljong, som användes till såsen. — Filéerna lägges med skinnsidan mot skärbrådan, och köttet skäres från skinet med en spetsig knif. Filéerna gnidas med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter den ånyo torkas med fiskhandduk. Filéerna doppas i det uppvispade ägget och vändas i mjölet, som fört är väl blandadt. De stekas i smöret ofvanpå spisen, och när filéerna äro stekta på båda sidor, begutas hvar och en med 1 tsk. hvitt vin, hvarefter de läggas upp på varmt fat, och stekpannan vispas ur med fiskbuljongen, grädden, citronsaften, vinet och sockerkulören, såsen får koka upp, persiljan tillsättes, och såsen hålles öfver fisken på fatet. Anrättningen garneras med räfflade citronskivor och persilja.

Risgrynspudding med blomkål (f. 6 pers.). 1 medelstort blomkålshufvud, vatten, salt, 2 hg. risgryn, 1 lit. mjölk, 2-3 dcl. blomkålsspad, 4 msk. smör (80 gr.), 2 ägg, salt.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. stötta skorpor. Beredning: Blomkålen rensas, fördelas i klyftor och får ligga i ättikblandadt vatten (1 lit. vatten, 1 msk. ättika) 1 tim. De påsättas därefter i litet kokande vatten, tillsatt med salt, och få koka, tills de äro nästan mjuka, då de läggas på sikt att rinna af.

Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, upphålls i durkslag och få afrinna. En kastrull smörjes med en del af smöret, mjölken ihålles, får koka upp, grynen läggas och få under rörning koka, tills de äro nästan mjuka. Mot slutet af kokningen spådes med blomkålsspad. Gryten upphålles, blandas genast med resten af smöret och får kallna. Då den är fullkomligt kall, iblandas äggen, hvilka uppvispats med ett par msk. blomkålsspad, och massan afsmakas med salt. En form smörjes med smör och beströms med stötta skorpor. Här lägges hvarfarts ris och blomkålshufvudet. Öfversta hvarfvet bör vara ris. Puddingen gräddas i ordinar ugnsvärme (omkr. 250°) omkr. 1 tim. Serveras med potatis och champinjonsås.

Hålsöm. Spetssöm.

De på **Baltiska Utställningen** exponerade och mycket uppmärksammade arbetena i **SKÅNSK HÅLSÖM** äfvenså ett antal **spetssömsarbeten** utställas en kortare tid i vår lokal **Hamngatan 16, Stockholm.**

För ärade kunder börjar **den 1 mars 1915** en afgift-fri kurs i **hålsöm** och **spetssöm** under ledning af samma skånska dam, som utfört arbetena till Baltiska utställningen.

Hvarje modern **Singer-familjemaskin** är lämplig för dessa arbeten. Anmälningar mottagas i hvarje Singers affär.

Singer Co. Symaskins Aktiebolag.

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplåser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatafdelning. Kassafack.

Intel besvär med vin, konjak kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Apoteket Vasens Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

För hvittlackerung finnes ingen färg som bättre ägnar sig därtill än emaljfärgen **Chinalack**. Hållbar, spegelblank, porlinslåd. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Tag inga mindre världiga efterapn. Svensk, med gulmedalj belönad tillverkning. Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikant: **Dorch, Bäcksin & Co. A.-B.,** Göteborg och Stockholm.

Med **12,877 ex.** har **Afton-Tidningens** postupplaga ökat på **1 1/2 år.**

Däri genom har tidningen blivit den mest spridda eftermiddags- och kvällstidningen i Stockholm. Lösnummerförsäljningen och prenumerantantalet i Stockholm har flerdubblats på samma tid.

Och är således numera **AFTON-TIDNINGEN** en av Sveriges mest lästa tidningar. Trots dessa öknings bibehållas de gamla synnerligen låga annonspriserna.

Annonsera!

Annonsera i Idun!

SKYDDA HUDEN

mot köld och ombytlig väderlek genom **F. Paulis Liljemjölkrème.**

Mellin's Food

är bästa kraftnärning för svaga, klöna barn i alla åldrar. Bok om barns uppfödning gratis och franko från Mellin's Food Depôt, Malmö.

Om det under vanliga omständigheter är orätt är det nu ett brott att gynna utländsk industri. Bort med importerade varor, nu då arbetsförlust så väl behöves af Svenska! Understöd Svensk industri, ty därmed gagnar Ni Er land och skaffar arbetsförlust åt Svenska! Köp ej engelsk tvättvål, när Ni kan få lika god **SVENSK** till samma pris! **HAPPACHS SÄPFABRIKS A.-B.** Malmö & Stockholm

P. M. för hrr affärsmän.

VINSTEN ÖKAS GENOM

kundkretsens utvidgning. Den billigaste, snabbaste och säkraste vägen att nå nya kunder är

EN ÄNDAMÅLSENLIG ANNONSERING

i därtill lämpliga organ. En annons

I IDUN

har icke blott värde för dagen: den faller i ögonen på köpare än längre tid, ja, i tusentals fall hela året. Landets mest erfarna annonsörer annonsera också därför regelbundet i IDUN.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE!

BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE

SYBEHÖRS - MANUFAKTUR - & KORTVARUAFÄRER.

SVAR

(Forts.)

— Akta yoghurt beredes på följande sätt: Man köper på apoteket en ask yoghurttabletter. Till 1 liter mjölk tages man en tablett, som söndersmulas och lägges på botten af en glaskolf. Mjölken upphettas till ca +80 grader och får sedan afsvalna till ungefär +50 grader och hålles sedan i kolfven. Denna förses med en bomullstapp i halsen och sättes i thermostat med +35—+40 grader konstant värme och får stå där omkring 10 tim. Bra är att på botten af kolfven hålla litet sur grädd, som dock ej bör vara alltför sur, så att de svenska surmjölsbakterierna utträngas de bulgariska. — Har man ej tillgång till en thermostat, kan man använda en termosflaska (med tillskrifvadt lock) eller ställa kolfven i närheten af värmeledning i jämn värme. — I stället för tabletter kan användas mil-kacedin, som fås på apoteket, och hvaraf man tager en medföljande liten sked full till en liter mjölk. Samma förfaring. — För att mjölken skall vara riktigt lyckad, bör den ha ett gräddlager öfverst samt vara tjock och jämnflytande. Vasslar den sig, kan detta bero på att den stått för länge i thermostat. Man håller då bort vasslar och skakar om mjölken. Carola.

Nr 28. Far till Berlin och gå igenom en sjuksköterskekurs vid sjukhuset Königl. Charité, där har ni allting fritt under hela utbildningstiden och dessutom betalt. Och stannar ni sedan i Berlin som privatsköterska har ni 5—8 mark om dagen. X.

— Kan inte den unga flickan få elevplats på apotek eller möjligen ha lust att lära ett handverk, t. ex. bokbinderi, det är ett både lätt och ganska lönande arbete. Har hon anlag för ritning, kunde hon möjligen också få arbete med kartritning hos någon landtmätare. Kanske bör jag tillägga, att friplatser finnas i flera handelsskolor, t. ex. Scharitans, Sthlms Borgarskolor samt i en del s. k. praktiska skolor med statsanslag. Ego.

Nr 30. Sänd adress fortast möjligt till »Ego», Iduns redaktion, skall beskrifning på ett par trelliga dräkter lämnas. För öfrigt återfinnes dylika i modejournaler, t. ex. Iduns. Ego.

— Tillskrif »Maskerad», Linköping p. r., erhåller ni beskrifning på både billiga och stilfulla dräkter. Gunvor.

Nr 31. Enklaste sättet är att lämna skinnen till en buntmakare, som betalar dem efter gällande pris. Ego.

— På Fritz Lundbergs pälsvarufabrik, Tranås, beredas alla slags skinn skickligt och billigt. Ivi.

Nr 32. Nedlägg särskild omsorg på dukningen — vackert duktyg och blompor, t. ex. skära begon:er i små hvita, genombrutna porslinskruckor, bordlöparen kan vara hvit, broderad, öfver skärt eller grönt siden, och lägges tvärs öfver bordet. Vill ni ha det riktigt fint, så duka till »sittande» bord — i så fall inga smörgåssättier på bordet, utan placeras framför hvarje gäst en liten assiett med 3 mycket små smörgåsar en med caviar, en med ost, en med sardin eller tunga eller ock med endast smör, i hvilket fall på tallriken läggs några rädisor, en rättik eller tomatskiva, Brännvin och öl bjudes härtill från bricka. Nu kan ni servera buljong i koppar med små ostkåx eller liknande, om ni så vill, eljest låter ni bjuda någon fiskrätt, varm eller kall (lax, foreller, gös eller hvad ni kan få); därefter någon lätt mellanrätt; stek; ost, smör och cakes och därefter frukt (eller i st. f. begge dessa saker en efterrätt, helst kall) och så kaffe, starkt och godt. Vill ni duka med småbord, kan ni på det stora bordet duka fram några få sorter kallskuret, god ost och sill få ej saknas. Några

smårätter kunna då äfven komma med, varma och kalla (i form af å la daube, omelette, stufning o. s. v.); en fiskrätt, stek och efterrätt. I Iduns kokbok finner ni allt hvad ni kan önska, det gäller bara att välja och tillreda det aptiltigt och godt. Ego.

Nr 33. En fabrik i Katrineholm har till specialité att tillverka som marstugor samt ombesörjer uppsättning å respektive plats. Priser från 500 kronor till högre för det hela. Gunvor.

— Rätta forum, då en sommarstuga skall byggas, är att anlita J. F. K.-metoden. För ägaren är en J. F. K.-metodens stuga alltid en glädje. Typ och form enligt byggarens önskan; men alltid solid, vacker och billig. Reflektanter å våra sommarhus kunna själfva få betrakta och närmare studera några af våra stugor, om skriftlig begäran därom insändes till J. F. K.-metoden, Göteborg 7.

— En mycket treflig och billig sommarstuga är en vanlig liten torpstuga af paneladt, stående tretimstimmer med pappmellanlag. Ungefär 8 m. lång och 5 m. bred. Kan uppföras för ca 1,500 kr. Den innehåller 1 rum och kök på nedre botten samt ett gäfvrum öfvanpå, förutom förstuga och veranda. Om verandan göres täckt kan förstugan utslutas och i stället en liten kammare inredas vid sidan af köket. En stuga af samma dimensioner som den ofvan nämnda, men byggd i ryggsstil, d. v. s. utan vind, kan byggas för en summa af 1,000 å 1,200 kr. »Tant Beda.»

Nr 34. Om hon går igenom lärarinnekursen vid Rimforska har hon utsikt att få lärarinneplats (i huslig ekonomi eller som skolkökslärarinna) med en lön af 500—1,000 kr., med eller utan fritt vivre. Hon kan ju också söka en plats som husmoder eller föreståndarinna på sjukhem och kan då påräkna 500—800 kr., allt fritt och 2 å 3 ålderstillägg å 50—100 kr. Som föreståndarinna för landthushållsskola (af staten understödd) 1,000 kr. och vivre. Ego.

Nr 35. Drick ett glas vatten med en knifspudd ren bicarbonat morgon och afton, och tag 1—2 Stahls piller 2 ggr i veckan, så blir ni säkerligen alldeles bra. Ivi.

— Bicarb. natr. 25, Sach. pulv. 15, Chlor. morph. 0,10, Aetherol. Collid. 0,80. En knifspett af pulvret vid behof. Ord. af dr. Arbman i Sthlms och gör förträfflig verkan. Ego.

Nr 36. Den ommånada tårtan, inom parentes sagdt en af de smakligaste tårter jag ätt, tillagas på följande sätt: Ett skålpund smördeg lägges på is och delas i mindre bitar, som utkaffas så tunnt som möjligt, ju tunnare ju bättre och formas i runda kakor, hvilka lägges på plåtar och genomprickas med en gaffel samt gräddas i ugn. Halfva antalet bottnar bestrykes med aprikos- eller plummonmarmelad, och den andra halfvan öfverstrykes med hårdt vispad grädd, blandad med socker och stött vanilj. Lagg nu dessa på hvarandra, den ena med sylt och den andra med grädd, genomskär i kilform, betäck öfvamp och på sidorna med vispad grädd. Fyll resten af grädden i en pappersstrut och pikera den med fasoner häraf, samt garnera den med sylt, vinbär- eller äppelgelé. Hoppas på godt resultat, ty tårtan är verkligen utmärkt. »Tant Beda.»

— Till denna tårta bör smördegen vara rullad 8 gånger. Utrulla tunna bottnar däraf i rund form. För att undvika blåsor pickas bottarna med en knif och öfversiktas därefter med strösocker. De gräddas ljusgula i svag ugnsvärme; ju sprödare de bli desto bättre. Man brukar vanligtvis taga 10 bottnar till en tårta. Hvarje smördegsbotten påberedes med olika slags sylt eller marmelad, hvaraf de lägges på hvarandra. Tårtan bestrykes öfverst och omkring med marmelad, finhakade pistacies och väl rensade korinter eller med färgadt socker, syltade frukter, angelika m. m. Den kan äfven bestry-

kas med vispad grädd med citronsak. Aprikos- eller smultronmarmelader ägna sig särdeles väl till denna tårta. Soima.

Nr 37. En kamrat och jag bodde en sommar i 4 månader uppe i Krokoms säterbygd. Det var en guddomlig tid — fastän allt för hastigt svunnen. Jag tror mig aldrig kunna glömma denna ödemarkens stilla, djupa frid och dessa mänskensaftnar i augusti. O, Krokoms säterbygd, om jag än en gång finge gästa dig — men...

Nu äntligen vill jag tala om för eder hur man skall komma till denna sagoomspunna by. Jo, man tar reda på när tåget går till Östersund. Man reser med dagtåg. Man åker, som väl är, direkt till Krokoms. Men man kan, och det vill jag föreslå demerna att göra, stiga af i Östersund och sedan taga båt därifrån till Krokoms. Den färden öfver Storsjön ångrar man inte. Då man stigit i land i Krokoms, måste man göra en titt in till gästgifvarmor och styrka sig med en kaffetår. Krokomsborna kan som ingen koka kaffe. Och sedan går färden till säterstugorna. Dit är det 1/2 mil eller fulla milen. Ni kan antingen ta häst eller använda er af apostlähästarna. Och så sent omsider nå ni målet. Jag vill nu inte försöka med några nya poetiska utgjutelser — utan öfverlämnar detta åt demerna att själfva göra. Då ni vandrar upp för »åbodgatån» skall ni stanna vid första stugan — gå in — och börja prata med »zammelorna i säterlaget». Det är nämligen hon som bestämmer på platsen. Ni berättar för henne edra planer och gör upp om priset. För mig kostade det 1 kr. pr dag. Och den tiden var guddomlig. Underbara platser finnas äfven i skogen — enkom skapade som för skobad. Narkissos.

Nr 38. Har sett kolsyrefrysning lämna goda resultat vid en del födelsemärken, andra ha, om ej försvunnit, betydligt förbättrats. I alla händelser långvarig behandling. Carola.

Nr 39. Kan ej »bekymrad 13-åring» knyppla smala linnespetsar eller virka sådana af ankartråd; på »Hemslöjden» betalas de bra. På sommaren bör ni samla medicinalväxter att torka. Skrif till »Svenska Medicinalväxtföreningen» får ni deras broschyr mot 50 öre. Ivi.

Nr 40. Ja, det beror på hur pass kvalificerad arkitekt ni önskar bli. Att börja med får ni väl genomgå någon förberedande kurs i teknisk skola, antingen Tekniska skolan i Stockholm eller den tekniska afdelningen af t. ex. Mariannelunds eller Kristinehamns praktiska skolor eller lägre afdelningen af Chalmers tekniska läroanstalt (Göteborg). Till högre afdelningen i nämnda läroanstalt som omfattar en afdelning för byggnadsfacket, erfordras studentexamen, eljest måste man undergå inträdesexamen, hvilket ju kan väljas af eder, sedan ni genomgått någon af förenämnda kurser. Sedermera ha vi Tekniska Högskolan och utländska tekniska skolor för vidare utbildning. Tager ni studentens, sker det ju bäst på reala linien, men som då förekommer mycket matematik, föredrager ni kanske att gå latinlinien och sedan komplettera matematiken. Tala helst med någon arkitekt. Ego.

— Tekniska Högskolan mottager undantagsvis kvinnor som extraordinarie elever. Fordringar för inträde äro: »väl vitsordad, längre tid fortsatt praktisk verksamhet», samt måste sökanden styrka att hon innehar sett af styrelsen bestämdt kunskapsmått. Studentexamen på realinien är ju särskildt meriterande. En lättare väg till samma mål är att genomgå Tekniska Skolan (för konstindustri) i Stockholm och särskildt studera de ämnen som beröra arkitektur. Den brukar taga 3 år. Sedan kan ni söka in på Akademien för de fria konsternas byggnadsyrkesskola. Sänd porto och bed om prospekt från båda dessa skolor. Lycka till! Ivi.

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA.
»E-m.» Annonsen kostar 2 kr., hvarför med tacksamhet emottas ytterligare 1 kr.
Likvid i postanvisning.
»Skötsam torde insända ytterligare 1 kr. för annonskostnad.

Beredd med friska äggulor, äger F. Paulis Ovicula-ivål mer än annan ivål förmågan att göra hyn frisk och blomstrand vacker.

FAXIN

Bästa putsmedel för alla metaller.

Prenumerera på Idun!

Capsicum Vaseline

för
reumatism

Säkraste, billigaste och behagligaste botemedlet är ingnidning med

Cheesebroughs Capsicum Vaseline

Osvikligt äfven mot smärtor i bröstet och magkramp; stillar tand- och nervvärk samt är utmärkt mot gikt.

Säljes endast i tuber å 50 öre och 1 krona. Erhålles å alla apotek.

OBS! »Cheesebroughs Vaseline» är den enda äkta Vaseline som finnes, hvarför nogga torde tillses, att den köpta varan bär namnet:

Cheesebrough Mfg. Co. (Cons'd) New York

Enastående vinstmöjligheter

LILLSJÖNÄS' BARNKOLONIS **LOTTERI**

80,000 stycken lotter å 2 kronor = 160,000 kronor.
Vinsternas sammanlagda värde = 175,000 kronor
10,000 vinster (= hvar 8-de lott vinner). Ingen vinst understiger i värde 4 kronor, endast ett mindrefal understiger 10 kronor.

Dragnin före utgången af april 1915.

Bland vinsterna märkas: Fullständig bostättning till 4 rum, kök och jungfrukammare Kr. 9,000. Juvelskrin af snidadt elfenben med smycken Kr. 5,000. »Standaret», oljemålning af Professor G. Cederström Kr. 4,000. Motorbåt Kr. 3,000. Autopianino Kr. 2,300. Bibliotek med bokhyllor Kr. 2,000 o. s. v. Se vinstlistan, som medföljer hvarje rekviderad lott.

Insänd rekvisition märkt **X 1** pr bref eller brefkort (ej förskottslikvid) under adress: **Lillsjönäs' barnkolonis lotteri, Artillerigatan 60, Stockholm.** I den ordning rekvisitioner sändas lotterna mot postförskott för lottpriset å 2 kr. st. jämte kostnad för porto och dragningslista. Angif tydlig adress.

Bengt Oxenstierna.
Lotteriets föreståndare.

»En sällsynt intressant och läsvärd bok»

är
SVEN HEDINS

nu utkomna krigsbok
Från fronten i väster

med öfver 300 bilder och 4 kartor

10 kr., inb. 12 kr.

Kan äfven utlösas i 20 häften å 50 öre.

Ur pressens omdömen:

»Ett mästerverk af berättarkonst. Världslitteraturen äger ej motsätycke»
(Aftenposten.)

»Sven Hedin har med denna bok hedrat sig själf och hedrat Sverige»
(Nya Dagl. Alleh.)

»Boken för dagen. Vi konstatera årets största boksucces»
(Aftonbladet.)

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Kvinnliga platssökande och lediga platser

såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda.

Iduns Annonskontor, Stockholm.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när ni svarar på annons om ledig plats.

VÄL REKOM. BARNSKÖTERS KOR erhålla plats genom Sthlms stads Arbetsförmedling, Regeringsgatan 107. Exp.-tid 9-4; lördag, o. helgdagsaft. 9-2. Riks. och allm. telef. 4047.

BILDAD FLICKA af god familj, omkr. 25 år, villig förestå hemmet hos ungherre, erhåller plats som värdinna omkr. 1 april å egendom i Skåne, (gärna med praktik från godt hem). Svar med foto och ref. märkt »Landt-gård», Annonstryår, Lund, f. v. b.

I KÖPMANSHEM i stad i Västmanland, där husmodern är upptagen af affären, får som husmors stöd o. verkliga hjälp, bättre, barnkär, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad plats i större hem med tvänne jungfrur. Medlem af familjen. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

BILDAD FLICKA, frisk och anspråkslös, hushållsvan och något sjuknigg, får, mot fritt vivre o. event. någon lön, god plats i liten ingenjörsfamilj vid bruk i Värmland att vara husmoders verkliga hjälp. Yngre jungfru finnes. Ben. svar till »Arbetsglad familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, ANSPRÅKSLÖS FLICKA, som på egen hand kan sköta ett hem, får genast plats hos bättre ungherre. Svar med uppgift om löneanspråk till »Trefligt hem», Norrköping p. r.

BÄTTRE FLICKA, frisk, enkel och anspråkslös, ej under 25 år, fullt kunnig i enklare matlagning, bakning m. m. erhåller plats i apotekarefamilj i Västergötland. Jungfru finnes. Svar till »H. K.», Iduns exp., Sthlm.

Vid Vadstena hospital och asyl blir plats ledig för en öferskötarska att tillträda den 1 instundande april. Lön 500 kr. pr år samt allt fritt. Alderstillsätt efter 2, 5 och 10 års tjänst med resp 10, 20 och 40 % av lönen. Ansökningar åtföljda af vederbörliga betyg skola vara inlämnade senast den 2 instundande mars till Överläkaren, Hospitalet, Vadstena.

Föreståndarinnebefattningen

vid Östergötlands läns anstalt för sinnesslöa förklarar ledig från och med nästkommande 1 juli. Begynnelselön 1,200 kronor pr år jämte allt fritt.

Sökande äga insända sina till styrelsen ställda ansökningshandlingar före den 15 nästa mars. Söderköping i februari 1915. STYRELSEN.

Stadgad, hushållsvan flicka

med godt sätt mot barn, kunnig i enkel sömnad, får bra plats hos större handelsträdgårdsmästare invid mindre stad i Småland; duglig jungfru finnes. Husmor finnes men är förhindrad att själf deltaga i hushållet. Sökande erhåller eget rum. Svar med lönepret till »Stadig och ordentlig», Iduns exp.

VID BRUK I NERIKE (godt hem) får bättre, barnkär flicka, van vid barns vård, plats som medlem af familjen, att ha hand om fyra års gosse och deltaga med husliga bestyr, sömnad o. s. v. Vid Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Sthlm.

Bättre flicka

enkel och barnkär, erhåller 1:sta april plats hos läkarefamilj i västkuststad för att sköta en treårig gosse och deltaga i hemmets förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar jämte betyg, fotografi o. lönepretentioner torde sändas till »Plikttrogen», Iduns exp. f. v. b.

En lärarinneplats

vid Smålands Sinnesslöanstalt vid Eksjö, kungöres härmed till ansökan ledig, att tillträdas den 1 sept. 1915. Minimilön 400 kr. med 2:ne ålders-tillägg å 100 kr. efter 5 å 10 års väl utsordad tjänstgöring jämte bostad och fritt vivre. Sökande, som genomgått seminariet för utbildning af sinnesslölärarinnor, ha företräde. Ansökningar jämte kompetenshandlingar och prästbetyg sändas till Styrelsen för Små. Sinnesslöanstalt före den 1 maj 1915 under adr. Bjersby, Hult.

För inrättande av

PRIVATSKOLA

motsvarande samskolans 4 första klasser med inalles 15-20 elever i folkrik, naturskönt stationssamhälle i övre Norrland, sökes tvänne lärarinnor med god karaktär o. god undervisningsförmåga. Reflekterande härå torde med ref. och uppgift å löneanspråk anmäla sig före 1 mars till märke »Privatskola septembris» under adress S. Gumaellii Annonstryår, Stockholm, f. v. b.

För att till våren

medhinna undervisning i stenografi och maskinskrifning torde anmälan till kurser ske nu. I regel öfverstiger antalet lediga platser vid denna tid antalet sökande.

STENOGRAFYRÅN

Regeringsgatan 31, Sthlm. St. *9822, *9823. Rt. 9822, 8972.

En ung dam,

som med tiden ämnar bli en praktisk husmoder, måste ha god kunskap i modern kokkonst. Den bästa hjälp och vägledning för detta ändamål erhålles genom IDUNS KOKBOK, som innehåller öfver 1,000 praktiskt pröfvade recept till såväl enklare som finare matlagning. Förf. till denna utmärkt kokbok är Elisabeth Östman, förest. för E. Östmans Husmoderskurs i Stockholm. Kokboken försäljes i alla boklädor till ett pris af kr. 5:50, inbunden i vackert klottband, och kan erhållas portofritt från Iduns exp., Stockholm.

PLATSSÖKANDE

BÄTTRE FLICKA önskar komma i präst- eller herrgård för att lära matl. och ett hems skötande. Kunnig i sömnad. Sv. t. »Genast», Sölvesborg.

18-ÅRIG BILD. TYSKA söker några timmar dagl. sysselsättning hos barn i finare hem, för att gifva tyska och pianolektioner. Svar till »H. L.», Iduns exp.

HUSHÅLLSVAN, BÄTTRE FLICKA önskar plats som husmoders hjälp i trefligt hem, helst på landet. Är kunnig i matlagning och handarbete. Betyg och ref. finnes. Svar märkt »E. F.», Borås p. r.

21-ÅRIG BÄTTRE FLICKA, som genomgått husmodersskola, kunnig i finare handarbete önskar plats i bättre familj som husmoders verkliga hjälp. Gärna där barn finnes. Är även villig hjälpa till med skrifögromål. Svar till »Pålitlig», P. R. Alingsås.

18-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats i god familj, helst i Göteborg, att läsa med mindre barn. Villig deltaga i husl. göromål. Svar till »A. A.», Engelbrektsgratan 30, Borås.

HUSHÅLLSVAN BÄTTRE FLICKA, kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr, söker plats i godt hem, där jungfru finnes. Goda betyg. Svar »Sonja - Ansvarskänsl.» Iduns exp. Stockholm.

ENKEL, BÄTTRE FLICKA önskar plats som hjälp och sällskap, gärna hos äldre, ensam dam. Fina ref. Svar till »Villig», Gumaellii Annonstryår, Malmö.

SKÖTSAM och ordentlig landtbrukaredotter önskar plats, helst på landet, som husmoders hjälp. Kunnig i matlagning, bakning, handarbete o. alla husliga sysslor. Svar märkt »Våren 1915», Klippan p. r.

EXAM. BARNSKÖTERS KA med utmärkt rek. önskar plats 1 maj. Svar till »Barnsköterska», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE, ALLVARLIG FLICKA, van vid hems skötande, önskar plats i bättre hem i mellersta eller norra Sverige, där klen husmoder finnes, för att vara henne till verklig hjälp. Van vid sjukvård, eller som vikarie åt föreståndarinnor å mindre barnkrubba eller äldreomsorg. Svar till »H. A.», Göteborg 2.

BÄTTRE LANDTBRUKAREDOTTER, som genomgått prakt. skola, kunnig i matl., bakn. o. slöjd, önskar som husmoders hjälp komma i godt hem. Ingen lön. Svar till »Familjemedlem 19 år», Smål. Postens exp., Vexjö, f. v. b.

ORDENTLIG och fullt pålitlig 32 års flicka, kunnig i enkel matlagning och öfriga husliga arbeten, även skrifögromål, söker plats att förestå homet för en eller två pers. Vid pr. bef. mrkt »Ordning», Wedum p. r.

20 ÅRS FLICKA önskar komma i bättre familj i stad eller på landet som hjälp och sällskap mot fritt vivre, helst där barn finnes och trefligt hem kan erhållas. Svar till »Nyttja och Glädje», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

UNG, FÖRLOFVAD FLICKA önskar mot fritt vivre komma i familj att under husmors ledning lära matlagning. Vill även deltaga i alla förekommande göromål. Svar till »22 år», Karlstad p. r.

FLICKA önskar plats i familj, helst på landet, att gå frun tillhanda. Svar till »S. W.», Kivik p. r.

EX. SPÅDBARNSSKÖTERS KA önskar snarast plats. Goda rek. finnes. Sv. under adress »A. J.», Surte p. r.

PLATS såsom familjemedlem till landet önskar 19-åring, som genomgått två husmodersskolor. Betyg, foto, ref. på begäran. Svar till »Företagsam», Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. torg, Stockholm.

BÄTTRE FLICKA, som är van vid alla sysslor i ett hem, även späda barns vård, önskar under sommarmånaderna (fr. o. m. maj) plats hos ung familj eller ensam dam. Villig följa med på resor. Svar märkt »28 år», Iduns exp., Sthlm.

KVINNIG TRÄDGÅRDSMÄSTARE önskar plats till våren. Genomgått trädgårdsskola. Treårig praktik. Utmärkta referenser. Svar till »Trädgård 1915», Ängelholm p. r.

UNG FLICKA önskar plats som husmors sällskap o. hjälp. Är kunnig i alla slags husliga göromål, konservering o. handarb. Ref. lämnas. Lön önskas. Sv. t. »H. E. 20», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA önskar plats på landet som husmoders hjälp. Vill anses som familjemedlem. Svar till »A. B.», Bärfendal.

ANSPRÅKSLÖS FLICKA önskar plats i äldre familj mot fritt vivre och liten lön, villig hjälpa till med alla göromål. Tacksam för svar till »E. A. 1915», Jönköping p. r.

TILL INRÄTTN.-FÖRETAG e. dyl. söker 46-årig dam anst., rutin. bokförsäker o. kassöriska, fullt komp. att själfständ. uppl., föra o. avsluta böcker samt förtrog. i kolumnbokf. o. hvarjeh. skrifögrom. Prima ref. A. T. 5239, Riks Vasa 149, Sthlm.

PLATS SOM KOKERSKA önskas i närheten af Sthlm den 1 eller 15 maj. Svar till »Ingeborg», Uddevalla p. r.

MODIST

önskar plats nu till våren. Svar till »E. L.», Kivik p. r.

Husföreståndarinnor

Plats att förestå ett hem e. dyl. önskas af därtill kompetent, bildad dam (f. n. i London), kunnig i allt vad till ett ordnadt hem hör. Svar t. »Hemlängtan E.» under adr. S. Gumaellii Annonstryår, Stockholm, f. v. b.

Ung bildad sjukgymnast

önskar plats mot fritt vivre och fria resor i familj, helst i brukssamhälle eller annan liflig trakt på landet. Tacksam för svar under adress »Musikalisk 1915», Iduns exp. f. v. b.

Världinneplats

önskas af medelålders dam af god familj i aktadt hem där husmoder saknas, de bästa betyg kunna förestå från mangåringsplats. Svar märkt »W. Goda rek.» Iduns exp. Stockholm.

Skolkökslärarinna

med 2 1/2 års praktik söker plats. Svar till »Mars 1915», Iduns exp. f. v. b.

Bättre anspråkslös flicka

önskar till 1 eller 15 apr. lämplig plats. Har genomgått slöjd- och väfskola. Goda betyg. Tacksam för svar till M. Eriksson, Slottsg. 85, Norrköping, f. v. b.

Hushållerska,

ynge, bildad, norsk dam, hemmansägaredotter, önskar hushållerska, helst i äldre husmoder saknas. Är utexaminerad skolkökslärarinna och fullt hemma i all slags matlagning. Svar till »Ordentlig och vänlig 827», Höydaahl Ohmes Annonce-Expedition, Kristiania.

Kammarjungfruplats

sökes af bättre flicka, som vistats i England 4 år och där innehaft sådan plats. Svar: Box 28, Ronneby.

Lär Eder Melins Stenografi!

Stenografmärket

a e i d k l m r

Tecknen hopfogas till ord helt enkelt genom omedelbart förenande utan andra bindestreck än vokaltecknen, vilka skrivas nedifrån och uppåt. Inga s. k. bitecken med följande regler och undantag! Tecknens betydelse är densamma var helst de stå i förhållande till skrivlinjen.

EXEMPEL:

Ada ed lera ark lik addera mera Emma Alma armar ramla alla mamma maka Emil mark kanrer alarnera dimma mimik amiral akademi

Öfverför till stenografi: al rar rara lla illa imma arm arma dem dam rik karamell lida lida radera Irma Mimmi o. s. v.

I alla boklädor:

LÄROBOK I MELINS STENOGRAFI I FEM LEKTIONER 70:de tusendet. Pris 1 krona.

Exempel å intyg om Melins stenografins praktiska användbarhet:

På begäran få vi härmed intyga att vi å vårt kontor under de senaste nio åren använt 8 stenografer, vilka samtliga stenograferat enligt Melins system. Detta system har under dessa år visat sig hos oss vara synnerligen lämpligt såväl i fråga om medskrivandet som avläsandet. Vi ha tidvis tillämpat det systemet, att en stenograf används för nedskrivandet av det diktade, under det att en annan stenograf används för utskrivande med maskin af den föres stenogram. Systemet synes därtill vara mycket lättlärt.

MALMO. Svenska Kalkförsäljnings A.-B. (Axel Åkerman.)

På anmodan få vi härmed meddela att bland personalen vid vårt huvudkontor i Falun finnes 26 Melinska stenografer, och kunna vi, vad beträffar dem, som haft direkt användning af stenografi, intyga, att deras arbete såväl i fråga om hastighet vid upptagande af diktagen som säkerhet vid stenogrammens utskrivande, utfallit till vår fulla belåtenhet, vare sig det gällt diktagen på svenska eller på främmande språk. Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag. (Edvin Klintin.) FALUN.

På begäran få vi härmed intyga, att vi härstädes använda 8 stycken Melinska stenografer och äro vi synnerligen tillfredsställda med desamma med avseende på deras förmåga att snabbt och korrekt upptaga och nedskrivna såväl svenska som tyska och engelska stenogram, vadan det Melinska systemet synes oss fullt tillfredsställande och tillförlitligt. Husqvarna Vapenfabriks A.-E. (Wilh. Göransson.)

Undertecknade, som i sin tjänst ha varit anställda 3 Melinska stenografer, få härmed intyga, att de fullgjort sina åligganden till vår fulla belåtenhet såväl i fråga om hastighet vid nedskrivandet som lätthet och säkerhet vid uppläsandet av stenogrammen. Detta såväl på svenska som på de två främmande språken, tyska och engelska. GÖTEBORG. Wilson & Co. (Arnold Wilson.)

Det är med nöje vi härmed intyga det goda resultat, vi ernå med Melins stenografi i vår korrespondensavdelning. Med stor enkelhet förenar Melins system fördelen av en ovanlig lättlästhet, som möjliggör för en med systemet förtrogen person att relativt lätt tolka av annan utskrivna stenogrammer. STOCKHOLM. Trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelösund. (Erik Frisell.)

Tyra Rinmans Konvalescenthem för barn rekommenderas. Undervisning kan erhållas. Landvetter.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hviloem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Inackorderingspris 3 kr. pr dag; 70 å 80 kr. för mån. Adr. Högåsen; Arvika.

TRISHULT Hvilo- och Rekreatiohem, Landsbro. Tel. 3. 850 fot ö. hafvet. Vacker skogstrakt. Rekommenderas för trötta, konvalescenter och nervösa. Begär prospekt. ANNA FORSBERG, sjuksköterska.

Furudals Pensionat Gammal bruksherrgård i Norra Dalarna vid Ore älf. Enastående lämplig rekreatioort för vintern. Härlig vintemat. Jakt o. fiske. Turistföreningen lämnar närmare upplysningar. Fru G. Wuttke, f. d. inneh. af Stjernfors Pensionat. Rikstel. Furudal 2 C.

Bestäm Eder idag

för inköp af en gymnastikhäfstång »Ideal». Lämplig för alla. Levereras passande öfverallt. Standardstorleken, afsedd för upptill 950 mm. dörrvidd, kostar endast kr. 6.—, fraktfr. mot efterkr. Uppgif vid beställn. dörrvidden. Prospekt på begäran. Th. P. Pålsson, Stockamölan.

En god hjälp

för en husmoder, som sätter sin stolthet i att ha ett »godt kök», är den moderna IDUNS KOKBOK, som innehåller öfver 1,000 praktiskt pröfvade recept till såväl finare som enklare matlagning. Förf. till denna utmärkt kokbok är Elisabeth Östman, förest. för E. Östmans Husmoderskurs i Stockholm. Kokboken försäljes i alla boklädor till ett pris af kr. 5:50, inbunden i vackert klottband, och kan erhållas portofritt från Iduns exp., Sthlm.

INACKORDERINGAR.

SVÄRDSJÖ HVILOHEM erbjuder hvila och hemtrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarna. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks 29.

INACKORDERING för en flicka kan erhållas på nyåret med deladt rum hos fru Maria Planting-Gyllenbåga, Artillerigat. 28 A. III. Allm. tel. 22223

I Hofs prästgård,

Östergötland, nära sjön Tåkern, mottagas även i år ungdom till inackordering jämte konfirmationsläsning. Kursen börjar i slutet af juni och räcker omkr. 6 veckor. Pris 175 kr. Meddelande snarast möjligt till kyrkoherde J. Fries, Hof, adr. Bjälbo.

Ett komfortabelt inredt badrum och kök ökar hemmets trefnad.

De nyaste, modernaste och i sanitärt hänseende mest fulländade installationsartiklar såsom: Badkar, Badugnar, Badbatterier, Duschapparater, Tvättställ, Vaskar, Slasktratar, Vattenklosetter, Pissoirer etc. samt Vaggplattor af porslin och emailjerad zinkplåt erhållas från oss genom alla entreprenörfirmor.

A.-B. Wilh. Sonesson & Co., Malmö. Afdelningskontor: Stockholm, Göteborg, Köpenhamn.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar den 14 sept.
 Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**
Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mästersamuelsgatan 70.

Med. Dr E. Kleens
 (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 i. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress **Engelbrektsgratan 43 B, II.**
 Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt.

ROYAL WINDSOR
 Det berömda härstärkande vattnet.
 Öfver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: **Royal Windsor Perfectione**. En allfjämnt stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
 Nederlag: **Franska Parfymmagasinet, Hötlev., 21 Drottningg. 21, Sthlm.**

OATINE,

 denna kraftiga, snö-
 vita naturprodukt,
 framställd af ren
 hafre, uppriskar hu-
 den och åstadkom-
 mer i förening med
 solens värme den så
 eftertraktade klara,
 friska engelska teinten. Akta **Oatine-Creme** i vitt burk med grönt lock; pris 1.50; 4-dubbel inneh. 3.-. **Oatine-Snow:** 1.50. Finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjulsgrat. 16 o. Drottninggatan 68, Stockholm.

Mot grått hår!
 Härmed meddelas ärade kunder att det utmärkta och mycket efterfrågade narvattnet mot grått hår (dessutom det bästa mot mjäll och hårafvall) som i 40 år förts endast i Fanny Gelin's Parfymmagasin, Malmorgsgat. 5, hädanefter fås under adress Firma Fanny Gelin, Norrviken. Rikst. Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

Turkiska badet,
 i Malmorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållande af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

Östermalms Sjuk- och Hviloheim,
 2 Floragat. 12, 2 tr. (hiss) Stockholm
 Rikst. 9752 Allm. tel. 9755.
 Referenser till följande herrar läkare: Alfred Berghel, Harald Ernberg, Arthur Fürstenberg, E. O. Hultgren, Arnold Josefson, Gottfrid Rystedt.
 Prospekt sändes på begäran.
 För allmänheten serveras 2 tr. upp 1 a kl. bad: Elektriska ljusbud, massagebad, tallbarrsbud, halfbad m. fl. Först. HILMA FREDLUND.
 Rikstel. 9012 Allm. tel. 1250.

För den nyfödde.
 Komplet utstyrel, 3 omgångar, väl-
 sydd af bästa material. Pris 11 kr. pr kartong. Presentkartongen 14 kr. Fru Caspersson, 9 Karlslundsg., Örebro.

Ingen välklädd dam
 kan numera ursäktas, om hon visar sig med öppen blus eller kjol, när det finnes en tryckknapp, som kan förhindra detta.
 Använd därför
 Säkerhetstryckknappen
"KLETTE"
 och man riskerar aldrig, att klädningen går upp.
 Alla väl sorterade affärer föra
 Säkerhetstryckknappen "KLETTE".

Kolgården vid Värtan

H.G. SÖDERBERG'S IMPORT A.B.
 1MA ANTRACIT, HUSHÅLLSKOL & KOKS
 Riks- och Stockholmstelef. Namnanrop. Begär endast "Söderbergs Kolimport."

STOCKHOLMS
 EGNA FONDER
66 MILLIONER KR.
HANDELSBANK

Tärna Kvinnl. Folkhögskola
 Alnabergers praktisk skola. Mångsidig slöjd (tvaad, sömnad, knyttning). 3 mån. kurs. Ingen inträdesprövning. Kursavgift 40 kr.
HUSMODERSKOLA
 Huslig ekonomi och lanthushållning. Slöjd. Praktiskt skokök; eget mejeri o. småbruk. 4 mån. kurs. Kursavgift 30 kronor.
 Bästa lärarkrafter. Tidörlig undervisning. Prospekt från Rektor BOSSON, Tärna.
 Nynyttad kurs i elever m. god underbyggnad, som önska ökad allmänbildning — även såsom förutbildning för t. ex. lärarutnämning, skolkök, kontor- eller socialt arbete. Svenska språk, bokföring, kulturhistoria, samhällslära, fysiologi m. fl. ämnen (delvis valfria). 3 mån. kurs. Kursavg. 30 kr.

Torshälls kvinnliga trädgårdsskola, Leksand.
 8:de kursen för ord. elever 1 apr.—31 okt. Prospekt och refer. på begäran.
Lillie Landgren. Märta Philip.

Kurs i trädgårdsskötsel på Nääs
 1 april—1 oktober 1915.
 Eleverna äga deltaga i den vid sommarkurserna anordnade gymnastiken, leken, (friluftsspel och sånglekar) samt åhöra de dagliga pedagogiska föreläsningarna. Begär prospekt hos Styrelsen för August Abrahamsons Stiftelse, Nääs, Floda station.
Sjukvård i hemmet. Undertecknad börjar den 1 mars en af sina sedvanliga sjukvårdskurser, till hvilken anmälning mottagas t. o. m. den 20 febr. Närmare genom prospekt. Stockholm, Tunnelgatan 25 1 tr. Tel.: Allm. 5211, Riks 6898. **SALLY PETERSON.**

Enastående vinstmöjligheter! Gedigna vinster!

Jämtslöjds LOTTERIET för kulturella mål i Östersund.
 har sin andra dragning den 17 mars 1915.

Bland vinsterna märkas: **Hallmöbel i brännlacceraad furu** med plattskärningar (liknande den af Jämtslöjd å Baltiska utställningen utställda, och som därtill tillvann sig odeladt erkännande) **Pianino, Kabinettmöbel, Kaffeservis** af äkta silver, **Salongsbyrå** o. s. v. Se vinstlistan.
 Serielott 4 8 kr., klasslott 2: 25 hos lotteriets kollektörer samt hos **Jämtslöjdslotteriets exp. i Östersund.**

Utmärkta organ
 för annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

- Arvika: Arvika Nyheter.
- Avesta: Avesta-Posten.
- Borlänge: Borlänge Tidning.
- Borås: Borås Dagblad.
- Falkenberg: Falkenbergs-Posten.
- Falun: Falu-Kuriren.
- Halmstad: Hallandsposten.
- Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
- Helsingborg: Öresundsposten.
- Hernösand: Hernösands-Posten.
- Hörby: Mellersta Skåne.
- Karlstad: Karlstads-Tidningen.
- Kristinehamn: Ansgariiposten.
- Landskrona: Korrespondenten Landskrona Tidning.
- Linköping: Östgöten.
- Luleå: Norrbottenskuriren.
- Mora: Mora Tidning.
- Nyköping: Södermanlands Nyheter.
- Oskarshamn: Oskarshamns-Posten.
- Söderhamn: Söderhamns-Kuriren.
- Söderköping: Söderköpings-Posten.
- Södertelje: Södertelje Tidning.
- Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
- Umeå: Västerbottens-Kuriren.
- Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
- Visby: Gotlandsposten.
- Örebro: Nerikes-Tidningen.
- Östersund: Jämtlands Tidning.

Joh. Lundström & Co A.-B.
 KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
Prima Antracit
 HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER
 Begär vid telefonering å Riks och Allm. **endast "Lundströms"**.

Harfvalotteriet
 till förmån för
 Föreningen Själlförsörjande Bildade Kvinnors Hviloheim
50.000 lotter à 2 kr.
 Sammanlagda vinstvärdet öfver 60,000 Kr. Dragning så snart lotterna äro slutsålda.

De högsta vinsterna utgöres af:
Möblemang till tre rum och hall med mattor, elektr. arm, silfver, glas och porslin samt fullst. köksuppsätt. från Nord. Komp. Kr. 5.000.
Motorbåt från Aktiebol. Ingenjörfirman Fritz Egnell Kr. 3.000.
Pärhalsband, orientaliska pärlor fr. Guldsmedsbol. F. A. B. Kr. 2.100.
Flygel från J. G. Malmjö Kr. 1.500.
Linneutstyrel, fullst. upps. af duktyg, sänglinne, handdukar m. m. från Nord. Komp. Kr. 1.500.
Fullständig bordsuppsättning af extra prima nysilfver och alpacca från Guldsmedsbolagets F. A. B. Kr. 1.300.
 Dessutom ett stort antal andra mycket värdefulla vinster, såsom piano, konstverk, bordsilfver (äkta), möbler, mattor, smycken m. m.
 Lotter erhållas efter rekvisition till **Harfvalotteriet** adress **Skep-paregatan 19, Stockholm** antingen mot postförskott eller mot insändande af förskottslikvid 2 Kr. jämte kostnad för porto och dragningslista (35 öre). Lotter försäljas äfven hos Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. torg samt i de flesta Pappers- och Cigarrafärer m. fl. såväl i Stockholm som i landsorten.
Anna Josephson, Lotteriets föreståndare, v ordf. i S. B. K:s Styrelse.

För platsökande och dem som önska tjänare är **Eskilstuna-Kuriren** förnämsta annonsorganet inom Norra Södermanland och Västra Västmanland. Alla öfriga annonsörer träffa äfven genom Eskilstuna-Kuriren den största publiken i dessa trakter. Fast upplaga 12.600 ex.
Damernas Bok
 om **Skönhetsvård**
 bör läsas af alla damer
Pris kr. 1:—.
Albert Bonniers förlag.
 Finnes i alla boklädov

Rektor Laurells Skolhem.
 Elementarskola på landet. Samvets-grann underv. Friskt läge v. skog o. sjö. Rek. särsk. f. vekare individer. Adr. Vike, Kristinehamn.
Under sommarferierna
 önskas konfirmationsundervisning för 2 ev. flickor i prestgård på landet i vacker trakt vid sjö, där tillfälle ges att dagligen få bada. Svar med prisuppgift jämte öfriga upplysn. till S. ERICSSON, Storgatan 19, Örebro.

Konfirmander
 Tillsam. m. egen dotter meddelas konf.-undervisn. inst. sommar af kyrkoh. J. Lindhoff, Nås, Dalarne. Adr. t. 1 maj: Norberg.

Linneutstyrlar
 bäst och billigast Atelier Myran, Klarabergsgatan 40, 1 tr. A. T. 11917.

Finare pappershandel
 (passande för dam) belägen i större, framstående landsortsstad öfverlätes snarast på förmånliga villkor till solid person. Svar till »Affär» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Lugna dej, pojke!
 Det går på ett par minuter

 när man har en
HUSQVARNA SYMASKIN.
 Förmånliga afbetalningsvillkor

Viadol
 Tvål- & Parfymfabriken VIDA, Göteborg.
VIADOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

KARL H. NYMANS
 SPECIALAFFÄR
 för
DAMUTSTYRLAR
 17 Hamngatan 17
 43 Drottninggatan
 Välsorterad
 VÄPNADS-TRIKÅ. HUVITVARUAFÄR

BRUNKEBERGS TEATERN
 Alltid veckans bästa nyheter!
Idun utgives denna vecka i A och B.